

USHTRIA

Viti i 77-të i botimit Nr. 43 (827898)

Botim Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes

E premte, 1 nëntor 2024

Këshilli i Ministrave miraton projektligjin “Për organizimin dhe funksionimin e Forcës Rezerviste në Republikën e Shqipërisë”

» faqe 3

Sfidat e reja në detin Mesdhe dhe Ekonomia Blu, në fokus të Forumit të Rojës Bregdetare

Forumi i Funksioneve të Rojës Bregdetare Mesdhetare zhvilloi mbledhjen e tij të radhës në Tiranë, organizuar nga Forca Detare/Roja Bregdetare shqiptare. Qëllimi i këtij forumi është të rrisë bashkëpunimin midis agjencive të rojeve bregdetare të vendeve mesdhetare me përfaqësues nga 14 shtete anëtare, dy shtete vëzhguese, përfaqësues nga pesë agjenci dhe institucione të BE-së, si dhe organizata ndërkombëtare dhe institucione kombëtare.

Tema kryesore e forumit për këtë vit ishte “Sfidat e Reja në Detin Mesdhetar: Ekonomia Blu, Tranzicioni Ekologjik dhe Funksionet e Rojës Bregdetare”. Gjatë dy ditëve të forumit, u zhvilluan katër panele me fokus në praktikën më të mirë dhe bashkëpunimin ndërmjet vendeve.

Forumi MCGFF është një mundësi e shkëlqyer për të forcuar bashkëpunimin rajonal dhe për të adresuar sfidat e zakonshme në detin Mesdhe, duke promovuar një qasje të përbashkët për ruajtjen e burimeve dhe sigurisë detare.

Forumi i Funksioneve të Rojës Bregdetare Mesdhetare (MCGFF) është një platformë vullnetare, jo politike dhe e pavarur e përbërë nga 24 vende mesdhetare. Takimi i parë i MCGFF me iniciativën e Italisë u zhvillua në Gjenova, Itali në vitin 2009. Takimet e radhës të këtij forumi janë zhvilluar në Francë, Spanjë, Portugali, Itali, Turqi, Francë, Marok, Itali dhe Shqipëri.

I pranishëm në këtë takim ishte dhe Ministri i Mbrojtjes, z. Pirro Vengu, i cili përshëndeti përfaqësuesit e vendeve të Mesdheut, të mbledhur në Tiranë, në Forumin e Funksioneve të Rojës Bregdetare Mesdhetare, organizuar nga Drejtoria e Përgjithshme Detare e Bashkimit Evropian. Gjatë këtij Forumi, ministri i Mbrojtjes theksoi rëndësinë strategjike të detit Mesdhe për sigurinë rajonale dhe tregtinë ndërkombëtare, duke e cilësuar atë një korridor jetik për lëvizjen e mallrave midis Evropës, Afrikës dhe Lindjes së Mesme.

“Megjithatë, - theksoi ministri Vengu, - kjo rrugë kritike detare përballat gjithashtu me sfida të ndryshme sigurie, duke kërkuar masa të forta sigurie që nënvizojnë nevojën për përpjekje të përbashkëta”. Sipas ministrit të Mbrojtjes: “Rajoni i Mesdheut përballat me çështje të ngutshme si emigracioni i paligjshëm, kontrabanda dhe trafikimi i qenieve njerëzore, të cilat paraqesin kërcënime të rëndësishme për sigurinë dhe të drejtat e njeriut. Deti shërben si një rrugë kryesore transiti për mallrat e paligjshme, duke përfshirë drogën dhe armët, shpesh të ndihmuara nga rrjetet e krimit të organizuar që shfrytëzojnë kufijtë porozë të rajonit. Për më tepër, Mesdheu është një rrugë kritike për emigrantët që ikin nga konflikti dhe varfëria, duke çuar në rritjen e trafikimit të qenieve njerëzore. Këto sfida jo vetëm që rrezikojnë jetët njerëzore, por gjithashtu tendosin burimet kombëtare dhe destabilizojnë komunitetet. Trajtimi i këtyre çështjeve kërkon bashkëpunim të zgjeruar midis

vendeve mesdhetare, strategji të zbatimit të ligjit dhe qasje gjithëpërfshirëse që i japin prioritet shqetësimeve të sigurisë dhe shqetësimeve humanitare, duke krijuar një mjedis detar të sigurt dhe të drejtë për të gjithë”, - theksoi ministri i Mbrojtjes.

Z. Vengu vlerësoi rolin e Rojës Bregdetare si një rol jetik në ruajtjen e sigurisë dhe zbatimit të ligjit në mjedisin detar. Gjithashtu

ai vlerësoi partneritetet me agjencitë detare të BE-së si FRONTEX dhe EMSA për rritjen e efektivitetit të operacioneve të Rojës Bregdetare. Ndërsa shprehu angazhimin e palëkundur të Shqipërisë për bashkëpunim mes vendeve të Mesdheut: “Shteti shqiptar është i palëkundur në angazhimin e tij për të ofruar burimet dhe mbështetjen e nevojshme për operacionet efektive të Rojës Bregdetare, duke njohur rolin

kritik që Roja Bregdetare luan në ruajtjen e sigurisë detare dhe zbatimit të ligjit në det. Nëpërmjet investimeve të qëndrueshme dhe planifikimit strategjik, Shqipëria është e vendosur të fuqizojë Rojën Bregdetare për të përbushur misionin e saj në mënyrë efektive, duke përfutur përfundimisht komunitetet tona bregdetare dhe publiku i gjerë”, - theksoi ministri Vengu.

Këshilli i Ministrave miratoi në mbledhjen e tij të fundit, projektligjin “Për organizimin dhe funksionimin e Forcës Rezerviste në Republikën e Shqipërisë”.

Ky projektligj ka për qëllim përcaktimin e rregullave për organizimin dhe funksionimin e shërbimit rezervist në Republikën e Shqipërisë, të drejtat, detyrimet dhe përgjegjësitë e shtetasve, të organeve shtetërore e subjekteve private për mobilizimin. Projektligji, që funksionon si pjesë e Forcave të Armatosura të Shqipërisë, do të shërbejë për të siguruar individë të trajnuar, me qëllim kompletimin e strukturës së FA-së, ruajtjen e nivelit të gatishmërisë dhe operacionalitetit të kërkuar si dhe rritjen e kapaciteteve të mbrojtjes, të nevojshme në kontekstin aktual të sigurisë në rajon e më gjerë si dhe për plotësimin e detyrimeve kombëtare në kuadër të NATO-s, operacioneve në përgjigje të krizave, operacionet e mbështetjes së paqes, sigurisë rajonale e globale si dhe operacionet e emergjencave civile.

Projektligji i ri përmban 34 nene që rregullojnë aspektet e organizimit të shërbimit në rezervë, përfshirë kriteret për pranimin, kohëzgjatjen e shërbimit dhe detyrimet e autoriteteve përkatëse. Shërbimi në rezervë do të përfshijë një forcë rezerviste që do të përbëhet nga 25% e forcave aktive, ose rreth 2100 personel, duke siguruar kështu një kapacitet të rëndësishëm për reagim të shpejtë në raste emergjente.

Sipas përcaktimeve të projektligjit të ri,

Këshilli i Ministrave miraton projektligjin “Për organizimin dhe funksionimin e Forcës Rezerviste në Republikën e Shqipërisë”

ushtarakët, të cilët, në momentin e hyrjes në fuqi të këtij ligji, kanë dalë në rezervë sipas kriterëve të përcaktuara në ligjin për karrierën ushtarake në Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë, si edhe shtetasit civilë, të cilët plotësojnë kriteret e pranimit të shërbimit ushtarak në rezervë, rekrutohen nëpërmjet procedurës së konkurrimit dhe nënshkruajnë kontratën përkatëse për shërbimin ushtarak në rezervë me kohëzgjatje jo më pak se 2 vjet me të drejtë rinovimi, por pa kaluar kriteret e qëndrimit në shërbimin ushtarak në rezervë.

Me përfshirjen e tij në strukturat rezerviste të Forcave të Armatosura, ushtarakët në rezervë gëzojnë të gjitha të drejtat si ushtarakët aktivë, ndërsa i jepet grada ushtarake që ka pasur në momentin e ndërprerjes së shërbimit aktiv në Forcat e Armatosura. Shtetasit shqiptarë që nuk kanë shërbyer më parë në shërbimin ushtarak aktiv në Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë dhe që plotësojnë kriteret e pranimit në shërbimin ushtarak në rezervë titullohen dhe u jepet grada e parë ushtarake.

Projektet për Mbrojtjen Civile, ministri Vengu: Synimi i kësaj thirrjeje është produktiviteti, tavani buxhetor nuk ka qenë kurrë kaq i lartë

Ministri i Mbrojtjes, z. Pirro Vengu dhe drejtori i Përgjithshëm i AKMC-së z. Haki Çako, të shoqëruar nga ministri i Drejtësisë z. Ulsi Manja, prefekti i Lezhës z. Gjergj Premdi, në turin informues mbi çeljen e aplikimeve për paraqitjen e projekteve nga njësitë vendore në kuadër të Mbrojtjes Civile, u ndalën në qarkun e Shkodrës dhe në qarkun e Lezhës. Në takimin e organizuar me kryebashkiakët e bashkive të qarkut: Shkodër, Fushë Arrëz, Malësi e Madhe e Vau Dejës, ku ishin të pranishëm edhe prefekti, znj. Majlinda Angoni, u diskutuan problematikat që shqetësojnë pushtetin vendor në rast të përmbajtjeve apo zjarreve.

Gjatë fjalës së tij në këtë takim, ministri Vengu u shpreh se: “synimi i kësaj thirrjeje është që të ketë produkt”. Sipas ministrit të Mbrojtjes: “...tavani buxhetor nuk ka qenë kurrë kaq i lartë”. “Duhet që fronti i parë i reagimit të jetë njësia e pushtetit vendor, por kjo nuk e heq përgjegjësinë nga FA-në, që të jetë në vendngjarje, sa herë kërkohet ndërhyja”, - u shpreh ministri Vengu.

Sipas z. Vengu, emergjenca civile e suksesshme bazohet te njohuria sa më kapilare e terrenit. Ai bëri thirrje që edhe të rinjtë e zonave të mbështesin njësitë e Mbrojtjes Civile, në raste fatkeqësish natyrore.

Qarku i Shkodrës konsiderohet me nivel shumë të lartë të riskut nga përmbajtjet, që lidhet drejtpërdrejt me basenin e lumenjve Drin, Bunë (si dhe basenin e lumit Kir), me qendër në Shkodër. Edhe sa i përket zjarreve, ky qark vlerësohet me nivel të lartë të riskut, veçanërisht në ato zona, ku tokat bujqësore janë ngjitur me pyjet dhe ku tokat kullota janë të ndërlidhura me tokat pyjore.

Tre fushat në të cilat Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile u kërkon bashkive në të gjithë vendin të paraqesin projektet e tyre janë: investimet në infrastrukturë, ku do të pranohen projektet me një shumë totale financiare jo më të lartë se 100.000.000 lekë. Thirrja në këtë fushë përfshin edhe urat “Bailey”. Po ashtu është blerja e automjeteve për përdorim të veçantë, makineri teknologjike dhe mjete rrugore të veçanta, të përcaktuara si të tilla sipas parashikimeve të Kodit Rrugor të Republikës së Shqipërisë e që do të përdoren për përballimin e situatave emergjente të krijuara si pasojë e fatkeqësive natyrore si dhe rehabilitimi i digave, ku kostoja totale e projektit nuk duhet të kalojë shumën prej 50.000.000 lekësh.

Kuvendi i Shqipërisë miratoi ligjin “Për shërbimin e kërkim - shpëtimit në Republikën e Shqipërisë”

Kuvendi i Shqipërisë miratoi me 72 vota pro dhe 2 abstenim projektligjin “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin “Për shërbimin e kërkim - shpëtimit në Republikën e Shqipërisë”.

Ky projektligj ka si qëllim funksionimin e një shërbimi efikas dhe bashkëkohor të kërkim - shpëtimit, duke rregulluar fushën e përgjegjësisë së këtij shërbimi, si dhe duke iu përgjigjur nevojave aktuale për rristurimin e këtij shërbimi në respektim të përcaktimeve të detyrimeve të Organizatës Ndërkombëtare të Aviacionit Civil.

Teksa mbrojti projektligjin në seancë plenare, ministri i Mbrojtjes z. Pirro Vengu tha se ky ligj është një hap thelbësor, qoftë nga pikëpamja e linjimit me standardet ndërkombëtare, qoftë nga pikëpamja e rritjes së kapaciteteve të shërbimit të kërkim - shpëtimit në vendin tonë. Sipas ministrit Vengu, “gjatë tre viteve të fundit ka rritje të trafikut ajror dhe atij detar në vendin tonë dhe kjo vjen bashkë me detyrimin për të pasur një shërbim kërkim - shpëtimi më të mirë dhe një mbulim sa më të përafër me standardet, qoftë nga pikëpamja e incidenteve detare, qoftë nga pikëpamja e incidenteve ajrore”.

“Ndaj, - theksoi ministri i Mbrojtjes, - arsyeja kryesore e ndërhyrjes së qeverisë në këtë projektligj është mundësia që shërbimi i kërkim - shpëtimit, që ka lidhje me Forcën Ajrore, Forcën Tokësore, Forcën Detare, të jetë në lartësinë e kësaj sfide të re në vendin tonë”. Ndërsa arsyeja e dytë e ndërhyrjes, sipas Ministrit Vengu, ka të bëjë me linjimin me konventat ndërkombëtare dhe veçanërisht me Konventën e Aviacionit Civil Ndërkombëtar: “Në bazë të këtyre konventave, Shqipëria ka obligime ndërkombëtare për të ofruar një shërbim të besueshëm dhe efikas, të bashkërenduar me shërbime partnere, veçanërisht në rastin e aksidenteve ajrore dhe detare brenda rajonit të përgjegjësisë së kërkim - shpëtimit të Republikës së Shqipërisë”, - u shpreh ministri Vengu.

Në këtë ligj të ri parashikohet krijimi i funksioneve të mbikëqyrjes së kërkim - shpëtimit, që do të thotë se agjencia ekzistuese, që është Autoriteti e Aviacionit Civil, do të mbartë

sipas konventave ndërkombëtare dhe detyrën e monitorimit të shërbimit të kërkim - shpëtimit dhe do të auditojë rregullisht performancën, investimet, sistemet teknologjike gjithashtu edhe kapacitetet njerëzore në funksion të këtij shërbimi 24 orësh në vendin tonë.

Sipas këtij ligji të sapo miratuar parashikohet ngritja dhe funksionimi i Komitetit Kombëtar të Kërkim - Shpëtimit, pranë Ministrisë së Mbrojtjes. Ky komitet do të kryesohet nga koordinatori Kombëtar i Kërkimit - Shpëtimit, i cili është Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura

dhe do të ketë anëtarë përfaqësues nga të gjitha ministratë përgjegjëse për fushën e kërkim - shpëtimit, si dhe nga Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile. Ky do të jetë autoriteti që do të bëjë edhe bashkërendimin e forcave në rast aksidentesh detare apo ajrore.

Në Departamentin e Gjuhëve të Huaja në AFA, u zhvillua një takim me Atasheun turk, kolonel Tolga KIP, në kuadër të rinovimit të kabinetit të turqishtes me materiale dhe mjete didaktike, dhuratë nga pala turke. Kabineti i turqishtes iu nënshtrua një rinovimi të plotë, duke u pajisur me tavolina, karrige, smartboard, laptop, printer, etj. Gjatë takimit u diskutua për shtrirjen e bashkëpunimit me palën turke në kuadër të përmirësimit të mësimdhënies së gjuhëve të huaja.

Në ambientet e Qendrës së Arsimitit Profesional të Nënoficerëve u zhvillua ceremonia e përfundimit të kursit të 82-të Fillestar të Nënoficerit. Kohëzgjatja e këtij kursit ishte 5-javë stërvitore me modulet teorike dhe praktike. Kursantët morën njohuri mbi menaxhimin, drejtimin dhe organizimin e mësimin dhe stërvitjes në rolin e komandantit të grupit ose detyrave të njehsuara me të.

Gjeneralmajor Arben Kingji priti në takim komandantin e Komandës së Zhvendosjes së Shpejtë të Trupave të NATO-s, në Itali, gjenerallejtënant D'Addario

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, gjeneralmajor Arben Kingji priti në një takim zyrtar komandantin e Komandës së Zhvendosjes së Shpejtë të Trupave të NATO-s, në Itali, (NATO Rapid Deployable Corps - Italy), gjenerallejtënant Lorenzo D'Addario.

Gjeneralmajor Kingji e njohu komandantin e NRDC, gjenerallejtënant D'Addario me zhvillimet më të fundit të Forcave të Armatosura, lidhur me procesin e modernizimit, përmirësimit të paketës ligjore, rritjes së kapaciteteve operacionale në përmbushje të detyrimeve kombëtare dhe ndaj NATO-s.

Gjatë takimit, biseda u fokusua kryesisht në rritjen e bashkëpunimit në fusha si stërvitje, trajnim dhe shkëmbimin e përvojave, në sfidat e përbashkëta të mjedisit aktual të sigurisë nisur dhe nga roli i ri i NRDC-ITA si “Forca Aleate e Reagimit (ARF)”, në mbështetje të Aleancës në tre detyrat e saj kryesore: parandalimin dhe mbrojtjen, menaxhimin e krizave dhe sigurinë bashkëpunuese.

Forca Aleate e Reagimit është një koncept i ri i dalë nga vendimet e Samitit të NATO-s, në Vilnius 2023, që i lejon SACEUR (Komandës Supreme Aleate) të ketë një forcë të gatshme për t'u angazhuar e përbërë nga të gjitha domenet, për të arritur një rezultat të shpejtë dhe një përgjigje efektive ndaj çdo lloji krize dhe operacioni.

Gjeneralmajor Xhebexhia pret drejtuesin e SFAB, major Hyland

Komandanti i Forcës Tokësore, gjeneralmajor Ilir Xhebexhia, priti në takim drejtuesin e ekipit të SFAB, major Hyland, në kuadër të përfundimit të misionit gjashtëmuajor të SFAB në Forcën Tokësore.

Komandanti i Forcës Tokësore, gjeneralmajor Ilir Xhebexhia pasi i falënderoi për punën e bërë këto 6 muaj dhe rëndësinë e madhe që ka bashkëpunimi me SHBA si partner strategjik, u shpreh ndër të tjera se: “... është i domosdoshëm vazhdimi i mëtejshëm i trajnimit, kryesisht në disa fusha të veçanta që kanë lidhje me modernizimin dhe pajisjet e reja që Grup - batalioni i Këmbëorisë së Lehtë (GBLK) ka marrë vitet e fundit si dhe pritjet të marrë në të ardhmen...”.

Nga ana e tij, drejtuesi i ekipit të SFAB, major Hyland falënderoi gjeneralmajor Xhebexhia-n për mbështetjen e dhënë në këto gjashtë muaj, si dhe nënvizoi progresin e bërë nga Grup - batalioni i Këmbëorisë së Lehtë, në drejtim të trajnimit, stërvitjes dhe angazhimeve ndërkombëtare.

Misioni i SFAB pritet të vijojë dhe për 6 muajt e ardhshëm, duke u fokusuar në fusha specifike të trajnimit për GBLK, si dhe në strukturat e tjera të Forcës Tokësore.

Toga e Regjimentit të Këmbëorisë së Jugut të kontingjentit të IV “FLF BGR”, në Bullgari, përmbylli me sukses muajin e katërt të misionit në stërvitjen “FLASH”

Toga e Regjimentit të Këmbëorisë së Jugut e Kontingjentit të IV “FLF BGR”, (Forward Land Force Bulgaria), dislokuar në Novo Selo, Bullgari, në muajin e katërt të kryerjes së misionit, ka përfunduar me sukses angazhimet në kuadër të stërvitjes “FLASH”, duke treguar aftësi të shkëlqyera në skenarë luftimi.

Në bashkëpunim me forcat aleate të NATO-s, efektivet tanë shfaqën profesionalizëm dhe përgatitje të lartë, duke dëshmuar angazhimin e Shqipërisë në forcimin e sigurisë dhe stabilitetit në rajon.

Rezultati i kësaj stërvitjeje është reflektim i disiplinës dhe stërvitjes së vazhdueshme që efektivet kanë kryer në RKJ dhe në veçanti në trajnimin që këto trupa kryen gjatë stërvitjes paradisllokuese.

Komandanti i Forcës Tokësore, gjeneralmajor Ilir Xhebexhia pret në takim ekipin e Gardës Kombëtare të Nju Xhersit

Komandanti i Forcës Tokësore, gjeneralmajor Ilir Xhebexhia priti në një takim ekipin e Gardës Kombëtare të Nju Xhersit të kryesuar nga nënkolonel Jarret Feldman.

Gjeneralmajor Ilir Xhebexhia, pasi i uroi mirëseardhjen nënkolonel Jarret Feldman, e falënderoi për kontributin e dhënë nga Garda Kombëtare e Nju Xhersit, në mënyrë të veçantë për ndihmën e dhënë në trajnimin e personelit të Grup Batalionit të Këmbëorisë së Lehtë, për mirëmbajtjen e mjeteve HMMWV.

Takimi u fokusua në thellimin e bashkëpunimit, për zhvillimin dhe rritjen e aftësive të strukturave të Forcës Tokësore, në drejtim të mbështetjes logjistike.

Në auditoriumin e Ministrisë së Mbrojtjes u zhvillua Konferenca Ndërkombëtare “Strategjitë dhe Doktrinat e Forcave të Armatosura në Mjedisin e Ri të Sigurisë”.

Në konferencë mori pjesë zëvendësministri i Mbrojtjes, z. Dorian Tola, rektori i Akademisë së Forcave të Armatosura, gjeneral brigade Bardhyl Nuredinaj, përfaqësues nga NATO, institucione të sigurisë dhe arsimit ushtarak, të cilët diskutuan mbi adaptimin e strategjive ndaj sfidave të reja, përvojat në doktrina dhe standardizimin me NATO-n.

Në konferencë u diskutua mbi tema: Teknologjitë moderne dhe luftën hibride.

Modelimi i përvojave në zhvillimin e doktrinaeve. Reflektimi mbi ambientin e ri të sigurisë. Krijimi i një kornize doktrinale kombëtare. Standardizimi i metodologjisë me NATO-n.

AFA zhvilloi Konferencën Ndërkombëtare “Strategjitë dhe Doktrinat e Forcave të Armatosura në Mjedisin e Ri të Sigurisë”

Specialistët e Kompanisë EOD, asgjësojnë municionet e rrezikshme në hotspotin Jub - Sukth, bashkia Durrës

Gjatë realizimit të operacionit për kontrollin dhe pastrimin nga municionet e paplasura në hotspotin Jub-Sukth, bashkia Durrës, ekspertët xhenerë kanë konstatuar municione të tipit trupa djegore të rrezikshme.

Personeli i kompanisë EOD, i trajnuar dhe certifikuar për pastrimin e zonave të ndotura nga municione të paplasura, bëri vlerësimin e detajuar të trupave të djegoreve dhe i klasifikoi ato si të rrezikshme e të palëvizshme.

Duke zbatuar masat e sigurisë ekipi EOD, realizoi asgjësimin në vend të municioneve, duke shmangur premisat për ngjarje të jashtëzakonshme.

Përfundoi operacioni EOD, në mbështetje të emergjencave civile në bashkinë Himarë

Ekipi i ekspertëve të Kompanisë EOD në Batalionin e Xhenios, i është përgjigjur kërkesës së autoriteteve përkatëse për vlerësimin e municioneve të paplasura të gjetura në fshatin Borsh.

Ekspertët, pasi siguruan perimetrin e zonës, bënë vlerësimin e kujdesshëm të municioneve dhe arritën në përfundimin se municionet e gjetura ishin predha artilerie E-TH 85mm.

Municionet e paplasura u konsideruan të lëvizshme dhe duke zbatuar të gjitha masat e sigurisë u bë transportimi dhe magazinimi i tyre në mjediset e Batalionit të Xhenios.

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Mos më trego se çfarë thanë për mua! Por më thuaj ku e gjetën besimin tek ty që të flasin për mua!?

Çast reflektimi mbi fenomenin e gangrenizuar të shoqërisë njerëzore, thashethemet, sëmundja tumorale që është kthyer në pandemi. Ne vijmë në jetë prej njeriut dhe atashimin e parë e kemi me të parën ndjesi prekjeje, atë të nënës, largimi prej ngrohtësisë të trupit të saj, foshnjës i jep të dridhurat e frikës, panikut, e më tej mësohemi që me rritjen t’u besojmë ndjesitë tona, njerëzve të cilët mendojmë se i kemi krah dhe mbështetje.

Besimi është raport, është lidhje e ndërsjellë bashkëpunimi ndërmjet dy apo më shumë njerëzve, është relacion subjektiv, është një marrëdhënie ku njeriu jep dhe merr. Besimi i jep frymë arsyes njerëzore, njeriu me besim të shëndoshë frymon dhe jeton më lehtë dhe më mirë.

Roli i besimit është i pazëvendësueshëm në jetën e njeriut, sepse vetëm qenia njerëzore beson, i beson vetes, shokut, rezultatit të mirë të punës, ligjeve natyrore, lajmeve ditore, ngjarjeve të kaluara, rrethanave të sotme, fjalëve premtuese etj. Fitimi i parave është më i lehtë sesa fitimi i besimit të dikujt dhe asgjë nuk sjell më shumë kënaqësi sesa të dëgjosh fjalinë: “të besoj plotësisht”.

Dyshimi është si sëmundja e kancerit, e cila përhapet me shpejtësi në gjithë trupin e njeriut. Kur njeriun e “ha” dyshimi atëherë ai nuk sheh mirë si duhet, sepse gjërat i sheh me njërin sy e kjo do të thotë se nuk sheh me besim dhe optimizëm, por me dyshim dhe pesimizëm, nuk sheh me mirëkuptim dhe dashuri, por me fanatizëm dhe xhelozë, nuk sheh me ndjenja altruizmi por me ndjenja egoizmi dhe karrierizmi.

Shprehja e cila thotë: “Burri lidhet prej fjalësh e kau prej brirësh”, tregon njeriun e besimit të fortë, i cili e mban dhe e realizon fjalën e dhënë. Atëherë kur jemi në një fjalë me tjetrin, tregojmë besimin e palëkundur në vetvete dhe shtojmë mirëkuptimin, bashkëpunimin, shoqërinë dhe dashurinë në saj të besimit dhe besnikërisë. Sa e mirë është jeta kur besojmë, shpresojmë dhe jetojmë nga dashuria e vërtetë!

Nga besimi i vërtetë rrjedh optimizmi, gëzimi dhe hareja, sytë dhe fytyrat tona janë plot jetë. Çdo gjë duket ndryshe, e mirë, e kuptueshme, e buzëqeshur, e shkëlqyer, e suksesshme dhe e gatshme për fitore të reja kur besojmë. Kur je plot besim, paqe, gëzim dhe hare dallohesh nga të tjerët për shkak të reflektimit të dritës që ke. Kjo e bën njeriun qenie të qartë që bie në sy më shumë se të tjerët, sikur stina pranverore që dallohet për bukurinë e saj. Njeriun e tillë e dallon edhe në mes të turmës si ylli që dallohet në mesin e errësirës të turbullt.

Në jetën e përditshme bashkudhëtojmë me shpifjet, intrigat, akuzat e pathemelta, të cilat krijojnë dyshime, opinione të rreme, që të ndjekin si hija jote. Thashethemet janë bimë të këqija që mbijnë pa u mbjellë, që rriten pa u kultivuar, që edhe po t’i shkulësh në një vend, mbijnë në një vend tjetër. Janë si thëngjilli, përlyejnë njeriun për të cilin flitet, përlyejnë atë që e dëgjon, por edhe atë që e flet.

E vërteta është se 80 për qind e bisedave tona të përditshme janë shumë personale, dhe aty ka më shumë thashetheme se në çdo diskutim tjetër. Një nga arsyet se pse njerëzimi është kaq i dhënë pas thashethemeve është se në vetvete “ai është argëtues në mënyrën më të pa rezistueshme.

Meqë nuk e dimë se çfarë të tjerët mendojnë për ne, na pëlqen të koleksionojmë informacion herë pas here. Kështu bëjmë “detektivin” amator, pasi duam të jemi në mendjet e të tjerëve të dimë me çdo kusht se çfarë ata mendojnë. “Duke bërë thashetheme zbulojmë dhe njohim të tjerët më mirë. Ose njerëzit të paktën mendojnë se kjo është mënyra më e mirë për të njohur tjetrin.

Sigurisht që ka mënyra më të mira për ta bërë këtë, por duket se kjo është e pashmangshme për natyrën njerëzore. Të bërit e thashethemeve është në natyrën tonë.

KUR NJERIUN E “HA” DYSHIMI ATËHERË AI NUK SHEH MIRË SI DUHET, SEPSE GJËRAT I SHEH ME NJËRIN SY E KJO DO TË THOTË SE NUK SHEH ME BESIM DHE OPTIMIZËM, POR ME DYSHIM DHE PESIMIZËM, NUK SHEH ME MIRËKUPTIM DHE DASHURI, POR ME FANATIZËM DHE XHELOZI, NUK SHEH ME NDJENJA ALTRUIZMI POR ME NDJENJA EGOIZMI DHE KARRIERIZMI.

“Ne jemi pa diskutim trashëgimtarët e një tufe njerëzish që fusin hundët”

Ndoshta nuk do të ishte e nevojshme të merreshim me thashetheme për të mbijetuar, ashtu sikurse dhe paraardhësit tanë, por na ndihmon se kujt duhet t’i besojmë dhe se kujt jo.

Nga ana tjetër, ne na pëlqen të bëjmë thashetheme për t’i lënë të tjerëve të kuptojmë se cilët jemi ne. Ju pëlqen të flisni për pa besnikërinë e fqinjës suaj në lidhje me bashkëshortin e saj. Duke shprehur mendimin tuaj ju keni dhënë edhe fakte se çfarë karakteri apo morali keni vetë. Kështu ju zbuloni se duke bërë thashetheme, personi përballë jush ka të njëjtin mendim me ju ose jo.

Por mbi të gjitha nëse merreni me thashetheme në vendin e punës mund t’ju krijojë edhe lehtësira. Informohesh për kolegun tënd, di të mirat dhe të këqijat e tij, mëson se si të mbrohesh nga shefi apo të dëgjosh historitë e shoqes tënde më të mirë. Në vendin e punës nuk do të thotë domosdoshmërisht të merresh me thashetheme, por është e rëndësishme të dish se kush janë miqtë dhe armiqtë e tu. Kështu mund të mbrohesh dhe të sulmosh në rastin e parë që të jepet, ndaj mos qëndro indiferent duke iu shmangur thashethemeve, sepse kështu vetëm të tjerët do të merren me ty ndërsa ti do jesh subjekt i përhershëm diskutimi.

Një studim i kryer në vitin 2015 zbuloi në një periudhë 12

mujore se rreth 74 për qind e punonjësve nëpër zyra merren me thashetheme. Çdo ditë ata e nisin ditën e tyre të punës me fjalët e para që kanë dëgjuar, duke dashur që të jenë shpërndarësit e lajmit.

Thashethemet mund të lëndojnë, sidomos kur është i natyrës malinje, e kur nuk ka asnjë qëllim vetëm për të parë tjetrin poshtë.

(Thashethemet kanë pamje kameleonike, kanë helm gjarpri, herë të pickojnë si akrepi, herë të thithin gjak si ujku, herë të djegin si thëngjilli i mbuluar. Ka edhe shpifje e thashetheme që të shtijnë gjallë në dhe.)

Sot në Shqipëri edhe ajri më duket i ndotur prej thashethemeve. Vetëm e vërteta nuk besohet, faktet nuk dëgjohen, dokumentet fshihen e nuk lexohen. Shpifja është ngritur në art.

I madhi at Gjergj Fishta këshillonte: “Do të masë nieri fjalët e veta, sidomos kur të jenë të vërteta”

I urti tha: “O Zot, më ruej nga miqtë, se nga armiqtë ruhem vetë”.

Njeriu beson si i verbëri që beson në Diellin, jo pse e ka parë dritën e tij, por sepse e ndjen ngrohtësinë e ëmbël diellore. Kjo është meritë e energjisë së diellit, i cili është burim drite dhe ngrohtësie që mban gjallë tërë jetën në Tokë!

Ndaj është lehtë e besueshme të kuptosh, nëse ai përballë është miku yt, nëse vendos raportin e shprehjes: “Mos më trego se çfarë thanë për mua! Por më thuaj ku e gjetën besimin tek ty që të flasin për mua!?”

Operacionet për sigurinë e informacionit, rëndësia e tyre në dokumentet doktrinarë në FA, reagimi i Aleancës dhe përpjekja Kombëtare

Major (R) Agron BUKAÇI

Siguria kibernetike është një fushë e rëndësishme për mbrojtjen e sigurisë kombëtare dhe globale, dhe përbën një shqetësim të madh për shtetet dhe organizatat ndërkombëtare si NATO dhe BE. Ajo është një fushë e specializuar që fokusohet në mbrojtjen e sistemeve dhe rrjeteve kompjuterike nga sulmet dhe kërcënimet kibernetike. Me zhvillimin e teknologjisë dhe rritjen e sofistikimit të kërcënimeve, siguria kibernetike ka marrë rëndësi kritike për sigurinë kombëtare dhe globale. Kërcënimet kibernetike përbëjnë rreziqe të konsiderueshme për shtetet, NATO-n, BE-në dhe vendet anëtare të tyre.

Për herë të parë çështja e garantimit të sigurisë kibernetike të Aleancës u shfaq në axhendën aktuale politike të NATO-s, gjatë samitit në Pragë, në nëntor 2002, kur liderët e vendeve anëtare të Aleancës së NATO-s shprehën gatishmërinë e tyre për të forcuar aftësinë për të luftuar sulmet e informacionit.

Që nga samiti i NATO-s, Pragë 2002, filloi krijimi i organeve speciale të NATO-s, për shembull, si Agjencia e Komunikimit dhe Informacionit të NATO-s (NCIA), e cila karakterizohet si linja e parë e mbrojtjes së Aleancës kundër terrorizmit kibernetik.

Pasi Estonia iu nënshtrua një serie sulmesh kibernetike në prill dhe maj 2007, u shfaq në NATO një konsensus lidhur me perceptimin e kërcënimeve që burojnë nga hapësira e internetit si strategjikisht të rëndësishme.

Politika zyrtare e mbrojtjes kibernetike e NATO-s u miratua në janar 2008, nga Ministri i Mbrojtjes të NATO-s dhe iu prezantua organizatës në prill 2008, në samitin e Bukureshtit. Sipas deklaratës përfundimtare të samitit, ky dokument synonte të siguronte një aftësi për të ndihmuar vendet aleate, sipas kërkesës, për të kundërshtuar një sulm kibernetik.

Më 8 qershor 2011, një politikë e re e mbrojtjes kibernetike u miratua në një takim të Ministrave të Mbrojtjes të NATO-s. Përmbajtja e të dy dokumenteve ende nuk do të vihet në dispozicion të publikut të gjerë.

Megjithatë, hapat praktikë të ndërmarrë nga NATO në zbatimin e politikës së sigurisë kibernetike mund të njihen. Kështu, në vitin 2008, u krijua Autoriteti i Menaxhimit të Mbrojtjes Kibernetike (CDMA). Funkcionalisht, CDMA-ja u thirr për të nisur dhe koordinuar veprimet e reagimit në rast të një sulmi kibernetik të drejtuar kundër ndonjë prej vendeve anëtare të NATO-s, ose vetë qendrës kryesore të NATO-s.

Qendra Bashkëpunuese e Ekselencës së Mbrojtjes Kibernetike (CCDCoE) në Talin, e cila mori akreditimin e NATO-s dhe statusin e një organizate ushtarake ndërkombëtare në tetor 2008, nuk ka funksione operacionale dhe shërben si qendër kërkimore dhe trajnimi, ku zhvillohen bazat doktrinare dhe konceptuale të sigurisë kibernetike dhe zhvillohen seminare trajnimi.

Kjo strukturë pozicionohet si burimi kryesor i ekspertizës unike ndërdisiplinore në fushën e kërkimit, trajnimit dhe ushtrimeve të mbrojtjes kibernetike që mbulojnë fushat e fokusit të teknologjisë, strategjisë, operacioneve dhe ligjit, që bashkon aleatët e NATO-s dhe partnerët përtej Aleancës.

Eksperti britanik Rex Hughes i konsideron këto dy organe të specializuara si elementë të një sistemi të vetëm organizativ. CDMA, që supozohet se zotëron aftësi të avancuara monitorimi elektronik

në kohë reale për identifikimin e kërcënimeve dhe ndarjen e inteligjencës kibernetike kritike në kohë reale, në nivelin taktik dhe operacional. CCDCoE pozicionohet si një “platformë intelektuale” për të menduarit afatgjatë doktrinar dhe strategjik.

Aktualisht është e vështirë të gjykohej se sa efektive janë këto institucione. Që nga incidenti i Estonisë dhe deri vonë, asnjë sulm kibernetik në shkallë të gjerë nuk është ndërmarrë as ndaj strukturave të NATO-s dhe as ndonjë prej anëtarëve të Aleancës.

Prandaj, duke qenë se CDMA shërben vetëm për “përdorim të brendshëm”, është mjaft e vështirë të vlerësohet efektiviteti i kësaj. CCDCoE midis akreditimit të saj në tetor 2008 dhe pandemisë COVID-19 në 2020, organizoi 12 konferenca ndërkombëtare mbi luftën kibernetike dhe konfliktet kibernetike, si dhe një numër seminaresh trajnimi.

Duke përfaqësuar një lloj “koalicioni të vullnetarëve”, domethënë një grup relativisht të ngushtë vendesh të bashkuar mbi bazën e interesit të përbashkët, kjo organizatë ka ende potencialin për të kryer konsultime për çështjet e sigurisë kibernetike midis vendeve anëtare të NATO-s. Kështu, në një kohë të shkurtër, NATO ka krijuar një sistem mekanizmesh dhe institucionesh të specializuara

për qëllime operacionale dhe strategjike.

Mund të pritët që shkalla e rëndësisë së këtij sistemi do të shfaqet në momentin kur NATO i nënshtrohet (dhe nëse i nënshtrohet) sulmeve të “intensitetit të lartë” - një akt masiv terrorist përmes rrjeteve globale të informacionit dhe/ose agresionit kibernetik të sponsorizuar nga shteti. Problemi i Sigurimit të sigurisë së teknologjive të informacionit dhe sistemeve të NATO-s dhe anëtarëve të saj, përveç çështjeve të mbështetjes teknike dhe planifikimit strategjik, ka një dimension politik.

Shqipëria (2023): Hakerët iraniane ndërprejnë rrjetet kompjuterike të qeverisë shqiptare, duke prekur shërbimet thelbësore dhe duke nxitur diskutime të rëndësishme për sigurinë kombëtare dhe strategjitë e mbrojtjes kolektive të NATO-s.

Çështje kryesore, vlerësime dhe sugjerime, vendi që duhet të zënë këto operacione në dokumentet doktrinarë në FA

Përhapja, zbatimi dhe përdorimi aktiv i teknologjive të informacionit kanë sjellë shpejt situatën ku këto teknologji filluan të përdoren jo vetëm si një mjet shkëmbimi dhe përpunimi i informacionit, por edhe si një mënyrë për të shkaktuar dëme.

Ekzaminimi i qasjeve për mbrojtjen nga kërcënimet kibernetike

“ ÇËSHTJA E GARANTIMIT TË SIGURISË KIBERNETIKE TË ALEANCËS U SHFAQ NË AXHENDËN AKTUALE POLITIKE TË NATO-S, GJATË SAMITIT NË PRAGË, NË NËNTOR 2002, KUR LIDERËT E VENDEVE ANËTARE TË ALEANCËS SË NATO-S SHPREHËN GATISHMËRINË E TYRE PËR TË FORCUAR AFTËSINË PËR TË LUFTUAR SULMET E INFORMACIONIT.

dhe sigurimi i sigurisë së informacionit brenda kuadrit të NATO-s shihen në dritën e faktit si çështje që i përkasin “sigurisë së butë”, ndërsa detyra kryesore e Aleancës është të kundërpërgjigjet ndaj sfidave konvencionale në tokë, në ajër, shihen si çështje që i përkasin “sigurisë së fortë”.

Sulmet kibernetike, duke mos qenë sulme të armatosura klasifikohen si luftë hibride që kundërshtari ndërmerr me qëllim cenimin e sigurisë së informacionit të një shteti të caktuar apo disa shteteve anëtare të Aleancës.

Është e nevojshme për të gjetur përgjigje për një numër pyetjesh vendimtare për hapësirën shtetërore të vendit tonë. Duke përcaktuar se: Cila është përmbajtja dhe niveli i kërcënimeve kibernetike? Cilat janë burimet e tyre?

Duke pasur parasysh se baza legislative dhe institucionet ndërkombëtare për të rregulluar sferën e marrëdhënieve ndërmjet aktorëve të ndryshëm të niveleve të ndryshme në hapësirën globale të informacionit nuk ekziston, ndërkohë që aksionet politike në sferën tradicionale të sigurisë euroatlantike dhe marrëdhëniet e ndërlikuara ndërmjet NATO-s dhe Rusisë janë të larta, është e duhur të shqyrtohet dimension i politik i sigurisë kibernetike brenda shtetit dhe zbatueshmëria e parimit të sigurisë kolektive për këtë sferë nga perspektiva e marrëdhënieve NATO-Rusi e më gjerë. Për këtë arsye dhe të tjera, çështjet e sigurisë së informacionit duhet të zënë vendin që u takon në dokumentet e të gjitha niveleve në FA.

Sulmet kibernetike dhe sulmet për ndërprerjet në furnizimet me energji duhet të shihen si kërcënime që kërkojnë reagim kolektiv. Vërehet se nga përkufizimi, sulmet kibernetike nuk janë “sulme të armatosura”, domethënë, ato nuk i nënshtrohen nenit 5 të Traktatit të Uashingtonit, megjithëkëtë, Aleanca duhet të thotë diçka, NATO duhet të bashkohet përballë sulmeve që kërcënojnë një shtet anëtar.

Problemi i Sigurimit të sigurisë së teknologjive të informacionit dhe sistemeve të FA-së dhe strukturave të tjera që konsiderohen si elementë të fuqisë së shtetit, përveç se konsiderohet dhe është pjesë e çështjeve të mbështetjes teknike dhe planifikimit strategjik, ka një dimension politik, nga këtu del edhe ideja se përfshirja në çështjet e sigurisë së informacionit kap të gjitha nivelet.

Operacionet e mbrojtjes kibernetike të konsiderohen si beteja virtuale dhe mbi këtë bazë duhet të zhvillohen kapacitetet njerëzore infrastrukturore në FA.

NATO ka krijuar një sistem mekanizmesh dhe institucionesh të specializuara për qëllime operacionale dhe strategjike. Mund të pritet që shkalla e rëndësisë së këtij sistemi do të shfaqet në momentin kur NATO i nënshtrohet (dhe nëse i nënshtrohet) sulmeve të “intensitetit të lartë” - një akt masiv terrorist përmes rrjeteve globale të informacionit dhe/ose agresionit kibernetik të sponsorizuar nga shteti. Problemi i Sigurimit të sigurisë së teknologjive të informacionit dhe sistemeve të NATO-s dhe anëtarëve të saj, përveç çështjeve të mbështetjes teknike dhe planifikimit strategjik, ka një

dimension politik. Shteti Shqiptar dhe në veçanti FA-të, i kanë kushtuar një vëmendje të posaçme sigurisë së informacionit, duke krijuar një sistem mekanizmesh dhe institucionesh të specializuara për qëllime operacionale dhe strategjike.

Vlen të theksohet se e ardhmja e sigurisë së informacionit kombëtar dhe global do të varet nga shkalla në të cilën shtetet tregojnë vullnetin për bashkëpunim konstruktiv për zgjidhjen e problemeve urgjente të sigurisë së informacionit.

Në fund të fundit, meqenëse interneti nuk njihet kufij shtetërorë, atëherë përpjekjet për të garantuar sigurinë e tij duhet të jenë ndërkombëtare, kështu operacionet e mbrojtjes së informacionit apo sulmet për të përfituar informacion janë operacione të përbashkëta.

Operacionet për sigurinë e informacionit nuk janë sulme të armatosura, këto sulme kërcënojnë sigurinë kombëtare sikurse edhe sulmet e armatosura. Operacionet për sigurinë e informacionit duhet të gjejnë pasqyrim në dokumentet doktrinarë në FA, duhet të përfshihen tek kapitulli operacioneve mbrojtëse jo luftarake.

Operacionet për sigurinë e informacionit të klasifikohen si operacione të përbashkëta për faktin se strukturat tona të mbrojtjes kibernetike do të përfshihen në strukturat të mbrojtjes kolektive në kuadër të Aleancës, siç është Qendra e Ekselencës për Mbrojtjen Kibernetike të NATO-s.

Vlerësimet e sulmeve kibernetike

Sulmet kibernetike si formë e luftës hibride: Këto sulme përbëjnë sfida për identifikimin e burimeve dhe kërkojnë koordinim të ngushtë për përgjigjen efektive.

Mungesa e ligjeve gjithëpërfshirëse: E bën të vështirë koordinimin dhe përgjigjen e unifikuar nga NATO.

Dimensionet politike: Kërkojnë përfshirje të gjerë të qeverisë dhe burime të përmirësuar.

Mësimet e nxjerra nga sulmet kibernetike

Estonia (2007): Krijimi i politikës së parë të sigurisë kibernetike të NATO-s.

Konflikti Rusi-Gjeorgji (2008): Integrimi i sulmeve kibernetike në luftën konvencionale.

Shqipëria (2023): Nxjerrja e nevojës për një strategji të unifikuar për trajtimin e kërcënimeve kibernetike dhe kriteret për aktivizimin e nenit 5.

Synimet e së ardhmes: Për të adresuar kërcënimet e zhvilluar kibernetike, vendi ynë është në bashkëpunim të vazhdueshëm me NATO-n dhe aleatët e tij, duke u fokusuar në: Integrimin e sigurisë kibernetike; Në operacionet jo luftarake dhe të përbashkëta të NATO-s.

Bashkëpunimi Ndërkombëtar: Forcimin e bashkëpunimit global për të trajtuar kërcënimet kibernetike ndërkufitare.

Edukimi dhe trajnimi: Zhvillimi i aftësive të sigurisë kibernetike përmes edukimit dhe praktikave më të mira.

Institucionet e specializuara: Krijimi i institucioneve të dedikuara për mbrojtjen e sigurisë kibernetike.

Integrimi Strategjik: Garantimi që siguria kibernetike është pjesë e të gjitha dokumenteve strategjike dhe doktrinare kombëtare dhe të NATO-s.

Përpjekjet Kombëtare

Kohë më parë por edhe pasi hakerët iranienë kryen sulm kibernetik ndaj institucioneve shtetërore dhe private, Shqipëria ka zhvilluar një Strategji Kombëtare të Sigurisë Kibernetike për periudhën 2020-2025, e cila fokusohet në adresimin proaktiv të kërcënimeve kibernetike në rritje. Kjo strategji përfshin zhvillimin e aftësive dhe përmirësimin e strukturave të sigurisë kibernetike për të rritur kapacitetet e mbrojtjes kibernetike, si dhe krijimin e një kulture të ndërgjegjësimit për sigurinë kibernetike brenda strukturave të FARSH-së dhe me institucionet e tjera kombëtare dhe të NATO-s.

FARSH-të do të rrisin aftësitë e tyre për t'u mbrojtur kundër kërcënimeve kibernetike, si në mënyrë të pavarur, ashtu edhe në bashkëpunim me strukturat e tjera kombëtare dhe të NATO-s. Kjo do të përfshijë zhvillimin e doktrinës në këtë fushë, konsolidimin e strukturave të sigurisë kibernetike (si Njësia Ushtarake e Sigurisë Kibernetike dhe funksioneve specifike në strukturat e FARSH-it), përmirësimin teknik dhe modernizimin e sistemeve dhe pajisjeve, si dhe nxitjen e një kulture ndërgjegjësimi për sigurinë kibernetike brenda strukturave të FARSH-it dhe me institucionet e tjera kombëtare dhe të NATO-s.

Nëpërmjet masave të mësipërme do të synohet të kuptohet rëndësia dhe sfidat e sigurisë kibernetike, si dhe përpjekje që duhet bërë për të përmirësuar mbrojtjen dhe përgjigjen ndaj kërcënimeve në këtë fushë.

**Specialist/Kërkues për integrimin e STANAG/AP në Publikimet Doktrinare dhe Manualet Operacionale dhe Mbështetëse (PDMOM)*

Prof. Asoc. Dr. BERNARD ZOTAJ

U masakruan nga pushtuesi në luftë

Në Fjalorin e Shqipes së Sotme lexojmë këtë shpjegim për fjalën masakër: “vrasje e therje e njerëzve të pambrojtur në masë e në mënyrë mizore, kërdi, mizori, vras”. Pra masakër e fashistëve... masakruan pleq e fëmijë... Në “Fjalorin Enciklopedik Shqiptar të vitit 1985, ka të pasqyruar këto masakra: Masakra e Borovës 1943 (masakruar 107 veta), masakra e 4 shkurtit 1944 (masakruar 84 veta) dhe masakra e Manastirit të vitit 1830. Ndërsa në botimin e vitit 2008, plus këtyre pa ndonjë ndryshim, gjenden dhe masakra e Raçakut 15.01.1999 (masakruar 45 veta), masakra e Tivarit të vitit 1945, masakrat serbe në Kosovë në vitet 1998-1999 dhe masakra serbe në Kosovë pas vitit 1912. Në Shqipëri, gjatë LANÇ-it kanë ndodhur masakra nga pushtuesit nazifashist. Disa nga vendet ku kanë ndodhur masakrat janë shpallur dhe vende martire... janë publikuar në gazetën “Kushtrim Brezash” në vite, por dhe në revistën “Pavdekësia”, ku në numrin 3, mars-prill-maj, viti 1997 lexojmë për vende të shpallura martire. Të tilla janë Borova, Peza, Voskopoja, Kuçi, Vranishti, Përmeti, Mallakastra, Uznova, Smokthina, Vlushi... etj. Të masakruarit e kanë dhënë jetën duke qenë në luftë. Nuk është kurrë e tepërt t’i nderosh, të flasësh dhe të shkruash për të masakruarit. Nga ana tjetër, nuk mund të heshtim, para gjakut të tyre. Ende dhe sot, me qëllime të caktuara, fillojnë e numërohen varret e të rënëve në luftën për çlirim. Nga llogaritjet nuk u dalin 28 mijë, por më pak, deri dhe disa mijë... dhe kjo na qenka një mëkat i madh i historisë që duhet korrigjuar etj., etj. Kjo ndodh tek ne si në asnjë shtet tjetër në Europë, që duam të zvogëlojmë dhe të hedhim baltë mbi kontributet që na nderojnë. Kreu i shtetit shqiptar Enver Hoxha, më 1946 në Paris tha për 28 mijë të rënë, por Mit’hat Frashëri nga Radio Londra përmendi shifrën mbi 30 mijë. Por edhe nëse s’janë aq të rënë, nga ata me armë në dorë në përpjekje me nazifashistët, po gjaku i atyre shqiptarëve që humbën jetën në rrethana të tjera, pa armë e në ndihmë të luftës, e për hir të luftës, nuk është gjak të rënësh në luftë.

Masakrat filluan me Borovën dhe vazhduan në Lumën e Vlorës

Marrim masakrën e parë që njihet në Shqipëri gjatë LANÇ-it, në Borovë. Kolonja ka 104 dëshmorë, po gjaku i 107 borovarëve, më 6 korrik 1943, dhe mbi 40 të tjerëve nga Kagjinasi deri në Leskovik një ditë më pas, nuk duhet llogaritur dhe shpallur dëshmorë?... ende gazetat shqiptare dhe “Kushtrim Brezash”, kur shkruajnë nuk e dinë që 107 të masakruarit në Borovë janë shpallur Dëshmorë të Atdheut në vitin 2022. Po kush e di sa të tjerë viktimë nga reprezaljet, rrahjet, vrasjet e bombardimet, vdekjet në internime, etj., këta nuk duhen llogaritur? Duhet të fshihen nga historia? Po në shkallë vendi sa shkon kjo shifër, si ata të 4 shkurtit e kush e di sa të tjerë... Ende nuk dimë ndonjë bilanc të saktë për masakrat e kryera gjatë LANÇ-it. Siç e shikojmë në gjuhën zyrtare janë vetëm dy të regjistruara. Po të tjera, si janë regjistruar dhe deri ku jemi me evidentimin e tyre deri në masakrën e fundit... në këto masakra një pjesë e tyre, kush ka paraqitur dokumentacion janë shpallur dhe dëshmorë të Atdheut.

Më 4 shkurt 1944, në Boder të Smokthinës një ekspeditë gjermano-balliste kryen atë që ka hyrë në histori si “Masakra e Boderit”, duke vrarë shtëpi më shtëpi: Sefer Nuredin Birçaj, Rakip Selman Resulaj, Rrapo Imo Hitaj, Islam Maze Aliaj, Arif Hamit Jaupaj, Mustafa Zigur Muçaj, Manxhar Resul Rudaj dhe Damo Rushit Jahaj. Pra atë ditë u vranë 8 veprimtarë që punonin në thellësi të vendit, por që u vranë se ndihmonin partizanët. Nga këta, në vitin 1981 një u shpall dëshmor, ndërsa të tjerët u quajtën të masakruar. Por me ligjin 109/2018, u përgatitën dokumentet dhe në vitin 2021 u shpallën dëshmorë të Atdheut. Po kështu dhe të katër të masakruarit në Ramicë, në kohë të ndryshme gjatë luftës, me përgatitjen e dokumentacionit, janë shpallur dëshmorë të Atdheut.

Në pritën e Ndarëzave në Vranisht të Vlorës, midis forcave partizane dhe territoriale të fshatit, u arritën humbje të mëdha për gjermanët, u thyë imazhi i ushtarit gjerman si i pathyeshëm. Rreshtimi i 11 arkivoleve të ushtarëve gjermanë të vrarë në oborrin e shkollës së fshatit, në atë mëngjes dhjetori të vitit 1943, ishte mjaft domethënës. Më 18 dhjetor 1943, nazistët gjermanë në rrugë vranë 11 veta, burra dhe gra që kishin dalë për punë. Në pasditen e 9 shkurtit 1944, gati në t’u errur, Vranishti u gjet plotësisht i rrethuar nga të gjitha

Masakra të nazi-fashizmit në Shqipëri gjatë LANÇ-it

anët...ishin bllokuar rrugëdaljet e fshatit dhe kishin filluar menjëherë arrestimet në masë... burra të të gjithë moshave ta alarmuar, sakatuar e tronditur pa kuptuar asgjë, të detyruar po i çonin drejt qendrës së fshatit. Në këtë kohë, kur 60 burra po detyroheshin të bllokoheshin në një dhomë izolimi, gratë e fshatit, të gjitha së bashku, si në një kor të tragjeditë, lëshonin klithma të përvajshme, por në to ndihej njëherësh edhe thirrja për qëndresë, guxim për të mos u besuar nazistëve... Në Qaftë të Qarrit, më 9 shkurt, u masakruan 7 pjesëtarë të familjes Shakohoxha, në vendin Gjistar 4 pjesëtar të familjes Limoj, në Vranisht, më datë 10 shkurt, u masakruan 9 veprimtarë, ndërsa në Bartaj, natën e 10 shkurtit 1944, u masakruan plot 30 burra të fshatit, shpëtuan nga masakra 10 burra. Më 11 shkurt, pleqtë, gratë bile dhe fëmijët e Bratit, Vranishtit, Tërbaçit e të fshatrave përreth ishin kthyer të gjithë në lajmëtarë të vdekjes. Nga 61 të masakruarit në Vranisht, gati gjysma e tyre janë shpallur dëshmorë të Atdheut, duke filluar nga viti 1970 dhe deri në vitin 2024. Ushtaraku, dr. Mikado Shakohoxhaj ka shkruar librin “Masakra e Vranishtit”, botuar në vitin 2002 dhe në Brataj është vendosur një memorial që përkujton këtë masakër të vitit 1944.

Masakra e Shënkollit dhe 4 shkurti...

Për masakrën e ndodhur në lagjen Ukaj të fshatit Shënkoll, të njësisë administrative Baldushk, dikur në nënprefekturën e Peqinit; sipas tekstit të “Historisë së Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare të popullit shqiptar”, vëllim 3, faqe 408, masakra ka ndodhur më 9-10 nëntor 1943, ku nazistët gjermanë kanë “vranë 22 burra, dy gra e dy fëmijë në gjirin e nënave”. Përsëri gazeta “Kushtrim Brezash” thekson se: “Një masakër makabre. Është një harresë e pafalshme që për masakrën në lagjen Ukaj të fshatit Shënkoll, gjatë gjithë kësaj periudhe nuk është bërë asnjë aktivitet përkujtimor”. Përsërimi i luftimeve në këtë zonë dhe për fat, gjenden të shkruar për masakrën në librin kryesor të luftës. Veteranët dhe të afërmit e tyre, kanë bënë evidentimin e të masakruarve me emër, atësi, mbiemër dhe i kanë paraqitur në komisionin përkatës, janë analizuar në Komitetin Ekzekutiv të Tiranës, më datën 20.06.1977 dhe me vendim nr. 104 janë shpallur Dëshmorë të Atdheut. Për dimensionin e një fshati si Shënkoll, rrafshimi i një lagjeje të tërë dhe vrasja e 26 banorëve të saj, dy prej të cilëve fëmijë në gji, bashkë me nënat e tyre, mund të krahasohet ndër masakrat me të egra të nazistëve gjermanë gjatë Luftës së Dytë Botërore”.

Në raportin e Komandës së Përgjithshme të Xhandarmërisë për rezultatet e operacionit të 4 shkurtit 1944 në Tiranë, thuhet: “Forcat e xhandarmërisë, së bashku me forcat e regjimentit ‘Kosova’ dhe me vullnetarët e BK, këtë natë kanë bastisur 230 shtëpi, ku kanë arrestuar 478 persona të dyshimtë dhe nga këta 84 më të rrezikshmit i kanë pushkatuar. Nga të 84 të pushkatuarit rezultoi: 67 shqiptarë, 9 italianë, 4 malazezë, 2 maqedonas, 1 grek (minoritar) dhe 1 çifut. Viktimat kanë qenë nga Tirana 29 dhe 37 nga rrethet Fier, Korçë, Durrës, Shkodër, Vlorë e Dibër. Nga 84 të masakruar, vetëm 23 janë shpallur Dëshmorë të Atdheut. Në Tiranë ka një rrugë me emrin “Dëshmorët e 4 shkurtit”, me vendim nr. 12, datë 25.01.2023 të Këshillit Bashkiak të Tiranës.

Masakra në të gjithë Shqipërinë

Masakra e Elbasanit. Më 2 korrik 1943, në qytetin e Elbasanit pushtuesit italianë organizuan një masakër në të cilën humbën jetën 12 qytetarë elbasanas, nga 2 vjeç në 73 vjeç. Në periudhën janar-korrik 1943, pushtuesit italianë kanë vrarë 18 persona të pafajshëm. Në qershor në Fushë-Mbret janë vrarë mizorisht 4 njerëz. Më 8 qershor 1943, në Belsh janë vrarë 12 fshatarë.

Masakra e Mashkullorës. Në të aguar të 14 gushtit 1943, Mashkullora u gjend e rrethuar. Menjëherë ata filluan bastisjen e reprezaljen në çdo rrugë, lagje e shtëpi. Në këtë situatë të rëndë kryetari i LANÇ-it të fshatit, Bedri Ahmeti me belçikun në dorë del nga shtëpia për të çarë rrethimin, por nuk arriti dot. Ai u qëllua nga disa drejtime e në çastin që do të kalonte nëpër rrugën kryesore u vra. Në lagjen tjetër vranë plakën 85 vjeçare, Zelide Bistri. Kapën dhe rreshtuan 11 burra të fshatit, të cilët i çuan në vendin e quajtur Karre, afër fshatit, dhe i pushkatuan. Ditën e nesërme i varrosën fshatarët e tyre po atje. Masakër dhe gjëmë e madhe për Mashkullorën. Eshtrat u prehen në varrezat e dëshmorëve. Emrat e tyre janë kalitur në lapidarin në qendër të fshatit.

Qarkori i Partisë të Korçës i bëri thirrje popullit, dhe veçanërisht rinisë antifashiste e komuniste, si dhe organizatës së Gruas, që të merrnin pjesë në mënyrë të organizuar. Në demonstratë, më 8 shtator 1943, ishin gra e vajza, të rinj të lagjeve që u bënë bashkë me popullin. Demonstrata u zhvillua me parullat antifashiste, e që ushtria italiane të dorëzonte armët, por “Okupatorët fashistë qëlluan e vranë me autobлиндë 59 veta (32 të vrarë në vend, 27 vdiqën nga plagët disa ditë më vonë) dhe plagosën 93 të tjerë...”.

Nga leximi i librit të Zabiti Lleshit “Yjet e lirisë së Bulqizës”, rezultoi se më 21 shkurt 1943, në fshatin Lenë të Martaneshit dhanë jetën nga plumbat fashistë familja Kënga, Rihanë, Riza dhe Mereme së bashku me foshnjën në bark... një masakër e kryer nga fashistët në shtëpinë e një patrioti shqiptar, i cili donte lirinë dhe nderin e familjes... një masakër që vlen të njihet dhe të flitet për të në dekada e shekuj... të gjithë janë shpallur dëshmorë të Atdheut. - Po në këtë datë në fshatin Peshk të Martaneshit, fashistët iu dogjën shtëpinë, ndërsa Muharrem Alhasa së bashku me Ramazan e Demir, kushërinj, i masakruan në oborrin e shtëpisë. Janë shpallur dëshmorë të Atdheut. Më 20 dhjetor 1943, forcat gjermane dhe mercenare dogjën fshatrat Gjon, Malcu, Peshk dhe Lenë, grabitën pasuritë dhe bagëtitë. Të egërsuar se nuk gjetën asgjë në shtëpinë e Rihanë Ali Kaca, as partizanë, as armë apo ndonjë material komprometues për mbështetjen ndaj luftës e pushkatuan së bashku me Mahmut Lenën, Zenel Koçin, Ram Fejzën e Myslim Grricën, si aktivistë të Lëvizjes Nacionalçlirimtare. Të gjithë janë shpallur dëshmorë të Atdheut. Këto masakra dhe të tjera të ndodhura në Shqipëri gjatë LANÇ-it, duhen bërë të njohura në këtë 80-vjetor të çlirimit të Atdheut, por dhe duhet shkruar e përkujtuar. Njerëzit, familjet, organizata e Dëshmorëve dhe e Veteranëve duhet të bëjnë më shumë dhe të këmbëngulin për të vendosur në altarin e lirisë gjakun e tyre të derdhur për Shqipërinë.

Sekretari i Përgjithshëm Rutte: Vendosja e trupave të Koresë së Veriut në Kursk, shenjë e dëshpërimit në rritje e Putin

Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Mark Rutte, pas konferencës së Këshillit të Atlantikut të Veriut mbi dislokimin e trupave të DPRK-së në Rusi deklaroi se: “një delegacion nga Republika e Koresë, një partner i ngushtë i NATO-s, informoi Këshillin e Atlantikut të Veriut dhe partnerët tanë të tjerë Indo-Paqësor - Australinë, Japoninë dhe Zelandën e Re - për përfshirjen në rritje të Koresë së Veriut në luftën e paligjshme të agresionit të Rusisë kundër Ukrainës”.

Delegacioni përfshinte përfaqësues të lartë nga Shërbimi Informativ Kombëtar i Republikës së Koresë dhe Ministria e Mbrojtjes Kombëtare. Aleatët gjithashtu ndanë vlerësimet e tyre të inteligjencës. “Sot, mund të konfirmoj se trupat e Koresë së Veriut janë dërguar në Rusi dhe se njësitë ushtarake të Koresë së Veriut janë vendosur në rajonin e Kurskut”, - u shpreh Sekretari i përgjithshëm Rutte.

Vendosja e trupave të Koresë së Veriut përfaqëson, e para: një përshkallëzim të rëndësishëm në përfshirjen e vazhdueshme të DPRK-së në luftën e paligjshme të Rusisë. E dyta, një tjetër shkelje e rezolutave të Këshillit të Sigurimit të OKB-së. Dhe e treta, një zgjerim i rrezikshëm i luftës së Rusisë. NATO i bën thirrje Rusisë dhe DPRK-së që të ndërpresin menjëherë këto veprime.

Thellimi i bashkëpunimit ushtarak midis Rusisë dhe Koresë së Veriut është një kërcënim për sigurinë Indo-Paqësor dhe Euro-Atlantik. Ai minon paqen në Gadishullin Korean dhe nxit luftën ruse kundër Ukrainës. Pheniani tashmë e ka furnizuar Rusinë me miliona municione dhe raketa balistike që po nxisin një konflikt të madh në zemër të Evropës dhe po minojnë paqen dhe sigurinë globale. Në këmbim, Putin po i ofron Koresë së Veriut teknologji ushtarake dhe mbështetje tjetër për të anashkaluar sanksionet ndërkombëtare.

Kjo nënvizon rëndësinë e demokracive që qëndrojnë së bashku për të mbështetur vlerat tona dhe për të përballuar sfidat tona të përbashkëta të sigurisë, por vendosja e trupave të Koresë së Veriut në Kursk është gjithashtu një shenjë e dëshpërimit në rritje të [Presidentit] Putin. Mbi 600 000 ushtarë rusë janë vrarë ose plagosur në luftën e [Presidentit] Putin dhe ai nuk është në gjendje të përballojë sulmin e tij ndaj Ukrainës pa mbështetjen e huaj. Kjo për shkak se ukrainasit po luftojnë me guxim, qëndrueshmëri dhe zgjuarsi.

Aleatët e NATO-s do të vazhdojnë të mbështesin një Ukrainë të lirë dhe demokratike, sepse siguria e Ukrainës është siguria jonë. Sot, ne diskutoam nevojën për të forcuar më tej mbështetjen

ushtarake për Ukrainën. Ne jemi duke u konsultuar në mënyrë aktive brenda Aleancës, me Ukrainën dhe me partnerët tanë në Indo-Paqësor për këto zhvillime dhe vazhdojmë të monitorojmë

nga afër situatën. Më vonë kam planifikuar biseda me Presidentin Yoon të Republikës së Koresë dhe me Ministrin e Mbrojtjes Umerov të Ukrainës.

Aleatët dhe ekspertët e NATO-s diskutojnë intensifikimin e fushatave hibride kundër Aleancës në Pragë

Më shumë se 100 ekspertë dhe përfaqësues të Aleatëve u takuan në Simpoziumin Hibrid të NATO-s në Pragë, Çeki, për të adresuar sfidat e paraqitura nga përdorimi kundërshtar i taktikave hibride. Pjesëmarrësit diskutuan për përkeqësimin e mjedisit të kërcënimit dhe se si të forcohet përqsja e NATO-s për t'iu kundërvënë kërcënimeve hibride dhe për t'i frenuar këto kërcënime në mënyrë më efektive. Duke hapur konferencën së bashku me nikoqirët çekë, James Apathurai, Zëvendës Ndihmës Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s për Inovacionin, Hybrid dhe Cyber, tha: “Ky takim vjen në një moment të rëndësishëm. Rusia në veçanti po shton sulmet hibride kundër aleatëve të NATO-s. Partnerët tanë po përjetojnë gjithashtu rritje të aktiviteve armiqësore të zonës gri nga aktorë të ndryshëm. Ky takim do të na ndihmojë të përmirësojmë vlerësimin tonë të kërcënimeve dhe të rrisim qëndrueshmërinë, mbrojtjen dhe parandalimin tonë ndaj kërcënimeve hibride”.

Simpoziumi pati gjithashtu sesione me përfaqësues nga sektori privat dhe academia, si dhe nga partnerët e NATO-s, si Bashkimi Evropian, Ukraina dhe Japonia për të eksploruar përvojën e tyre në luftën kundër ndërhyrjeve hibride. Ngjarja vjetore ofron një mundësi për komunitetin hibrid aleat për të nxitur bashkëpunimin midis ekspertëve dhe për të shkëmbyer pikëpamjet dhe praktikat më të mira. Veprimtaria u organizua në bashkëpunim me Ministrinë e Mbrojtjes së Republikës Çeke dhe Ministrinë e Punëve të Jashtme të Republikës Çeke.

Drejtorët Kombëtarë të Armatimeve takohen për të përmirësuar planifikimin dhe prodhimin e mbrojtjes aleate dhe për të forcuar angazhimin e tyre me partnerët

Ndërsa NATO punon për të rritur prodhimin e mbrojtjes dhe për të siguruar një planifikim më të mirë të mbrojtjes, Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s Mark Rutte foli në Konferencën e Drejtorëve të Armatimeve Kombëtare (CNAD) mbi urgjencën e detyrës përpara. “Çështjet industriale të mbrojtjes janë në thelb të agjendës sime”, - shpjegoi zoti Rutte. “NATO ka bërë përparim të rëndësishëm në fillimin e prodhimit të mbrojtjes, mbështetjen e Ukrainës me municione dhe rindërtimin e rezervave, por ka më shumë për të bërë, së bashku.”

Takimi mbledhi përfaqësues nga vendet aleate dhe partnere të ndërveprueshmërisë së bashku në selinë e NATO-s, për seancën e tyre plenare të vjeshtës 2024. Delegatët diskutuan mbi sfidat më të ngutshme për komunitetin e armatimeve në të gjithë Aleancën dhe më gjerë. Ata trajtuan planifikimin dhe prodhimin e mbrojtjes, prokurimin e përbashkët dhe standardizimin. Ata folën gjithashtu për mënyrën e forcimit të angazhimit me partnerët, veçanërisht për sigurinë e zinxhirit të furnizimit dhe bashkëpunimin industrial të mbrojtjes. CNAD luan një rol thelbësor në ofrimin e aftësive ndërvepruese të nevojshme për parandalimin dhe mbrojtjen e Aleancës. Sekretari i Përgjithshëm vlerësoi punën e tyre, duke theksuar rolin e rëndësishëm që luajnë Drejtorët e Armatimeve në “kthimin e prioriteteve dhe vendimeve politike në veprim”. Kjo është jetike jo vetëm mes aleatëve, por edhe me partnerët. Sekretari i Përgjithshëm i Asistencës për Investimet e Mbrojtjes i emëruar së fundmi dhe Kryetarja e Përhershme e CNAD, Tarja Jaakkola, theksoi vlerën e “sigurimit që CNAD të kontribuojë në sjelljen në bord të partnerëve në diskutimet e NATO-s në masën më të plotë të mundshme”.

Takimi mes Sekretarit të Përgjithshëm të NATO-s, Mark Rutte dhe Presidentes së Komisionit Evropian Ursula von der Leyen

Diskutimi i tyre u fokusua në rëndësinë e një partneriteti të ngushtë dhe strategjik midis NATO-s dhe Bashkimit Evropian.

Të dy ranë dakord se në një botë gjithnjë e më të rrezikshme, ky partneritet është jetik për të mbrojtur dhe mbrojtur paqen, lirinë dhe prosperitetin. Lufta e agresionit të Rusisë në tokën evropiane është kërcënim i vetëm më i madh për paqen dhe sigurinë në kontinentin evropian.

Sekretari i Përgjithshëm Rutte dhe presidentja Von der Leyen theksuan se vendosja e ushtarëve të Koresë së Veriut në mbështetje të luftës së agresionit të Rusisë përfaqëson një përshkallëzim të rëndësishëm të luftës kundër Ukrainës, si dhe një kërcënim serioz për sigurinë evropiane dhe paqen globale.

Ata diskutuan gjithashtu mbi vendosmërinë në rritje të shteteve autoritare në skenën botërore. Këto shtete sfidojnë interesat, vlerat dhe parimet tona të përbashkëta demokratike, duke përdorur mjete të shumta – politike, ekonomike, teknologjike dhe ushtarake.

Për të adresuar këto kërcënime dhe sfida në zhvillim, Sekretari i Përgjithshëm Rutte dhe presidentja Von der Leyen kanë rënë dakord sot të krijojnë një task forcë të re të nivelit të lartë për të forcuar bashkëpunimin ekzistues NATO-BE. Planifikimi për takimin e parë të task-forcës pritet të ecë përpara në javët në vijim.

Piloti ushtarak i klasit të dytë, Bardhyl Vasil Taçi, ish-komandant i avionit shqiptar

Bardhyl Vasil Taçi u lind në fshatin malor, Karpanjok të krahinës së Oparit, në rrethin e Korçës, më 6 dhjetor të vitit 1933. Atë e sollën në jetë dy prindër të thjeshtë: nënë Marianthi e baba Vasil. Më pas, po me ndërhyrjen e miqve e të afërmeve të familjes, Bardhylin e sistemuan në Shkollën e Mesme Ushtarake “Skënderbej”, në Tiranë. Në këtë shkollë, ku ishin grumbulluar kryesisht ish-partizanë të parritur akoma, Bardhyli iu nënshtroa programit mësimor të shkollës së mesme. Fizikisht ishte i fortë, mendërisht ishte i shëndoshë e i zgjuar, siç janë malësorët e atyre anëve, nga shpirti ishte bujar e mjaft i përkushtuar për t’u gjendur pranë shokëve. Me këtë bagazh vlerash, në vitet e shkollës së mesme ushtarake, mes djemve të kalitur, të sjellshëm e guximtarë, të cilët vinin nga jeta e malit; Bardhyl Taçi u formua me kualitete e vlera të rralla të karakterit. Vlerat e reja që fitoi në shkollë, iu shtuan zgjuarsisë natyrale, shkathtësisë së një çapëni dashamirë, dhe urtësisë, në kuptimin e mençurisë që buronte nga prejardhja e tij. Në vitet e shkollës “Skënderbej”, tek Bardhyli, krahas ndryshimeve të vrullshme fizike, shpërthimit të vullnetit të pazakontë për të mësuar, me baza të shëndosha, u rrit e u kristalizua dëshira e tij e kahershme për të fluturuar, në hapësirë, si zogjtë e qiellit. Tek djali i brishtë, u shfaq, me forcë guximi dhe trimëria. Bardhyli nuk e njihte frikën dhe e shikonte rrezikun “në sy”.

Viti 1952, shënoi nisjen e rrugëtimit të Bardhyl Taçit nëpër hapësirën ajrore, si zogjtë fluturakë, ai u fut në udhën për të bërë realitet ëndrrën e dikurshme. Në pranverën e atij viti, me një anije transporti, sovjetike Bardhyli dhe pesë djem të tjerë, njëri më i zoti se tjetri, u nisën në një lundrim katër ditor, nga porti ynë i Durrësit, për në Odesë. Ata u sistemuan në Shkollën sovjetike të avionit, të këtij qyteti, për të ngjitur, më pas, shkallët e udhëve të qiellit, si pilotë të ardhshëm të avionit shqiptar. Kjo shkollë, me traditë në përgatitjen e pilotëve, për hapësirat ajrore sovjetike, kishte formuar një vazhde burimi pilotësh e kishte bërë emër të mirë, si fidanishte e avionit sovjetik por jo vetëm. Fillimisht ata fluturuan me aeroplanin e lehtë mësimor me helikë, Jak-18 U, me rrotë në bisht. Meqenëse, lëvizjet nëpër aerodrom, me rrota, ishin të vështira, studentët për pilotë, i nisën fluturimet, duke vendosur, nën rrota – slita. Aeroplani i lehtë mësimor Jak-18 U, i lehtë e me shpejtësi toleruese, më i përparuar nga pararendësit e tij, por me të dhëna më të dobëta, krahasuar me avionët që e zëvendësuan, atë, më pas. Bardhyl Taçi, i ndodhur mes shokësh si ai, të zgjuar e të shkathët, përvetësoi, një nga një elementët e fluturimit me avion dhe shpalosi prirjet e tij, me vlerë, sa i takonte teknikës së pilotimit. Bardhyl Taçi, dita-ditës u lidh ngushtë me ajrin dhe, sido që në hapësirë të huaj, larg Atdheut të tij, hapësira qiellore ia lehtësonte disi brengat dhe dertet që i solli koha e mbrapshtë e fëmijërisë së tij. Pas aeroplanit Jak-18 U, Bardhyli dhe shokëve të tij të grupit, u takoi shansi të fluturonin në një aeroplan më të fuqishëm, i cili çlironte shpejtësi më të madhe e ishte luftarak; Jaku-11. I fuqishëm e i manovrueshëm, në ajër, avioni Jak-11 ishte kapriçioz dhe e befasonte pilotin në ulje. Bardhyl Taçi, me shumë punë e vullnet, përvetësoi avionin kapriçioz dhe e hodhi vështrimin, më tej, tek avioni tjetër i fuqishëm i kohës, Jaku-9P, me të cilin ishte i pajisur parku i avionëve luftarakë të avionit tonë. Ende student, Bardhyli, kishte dëgjuar e ishte mrekulluar nga rrëfimet për themeluesit e avionit shqiptar si: Niko Hoxha; Vasil Trasha; Peço Polena; Fari Bubësi; Edip Ohri; Babaçe Faiku; Haki Jupasi etj. Jehona e sukseseve të kolegëve të tij, në Shqipërinë e asaj kohe, e frymëzonte dhe e mobilizonte Bardhylin student për pilot. Pikërisht kur studentët e grupit ku bënte pjesë Bardhyli, po përgatiteshin për të kaluar në avionët Jak-9P, nga shkolla sovjetike e avionit u hoq nga shfrytëzimi ky tip avioni e, në vend të tij u fut avioni reaktiv Mig-15. Ky tip avioni ishte në dy variante: mësimor (me dy kabina) dhe luftarak, me një pilot e me një kabinë. Kështu nisi era e aeroplanëve reaktivë, të cilët ishin një hap përpara, krahasuar me avionët me helikë, si pararendës të tyre. Bardhyl Taçi dhe shokët e tij të grupit “u dashuruan” shpejt me pulëbardhën dhe e përvetësuan atë, plotësisht (përfshi përdorimin luftarak), brenda dy vitesh. Duke u bazuar në prirjen dhe aftësitë vetjake të Bardhyl Taçit, në pranverën e vitit 1958, Bardhyli u përzgjedh e u rendit në grupin e pilotëve që do të shkonin në Bashkimin Sovjetik, për të përvetësuar shfrytëzimin e aeroplanit të sofistikuar supersonik, Mig-19 PM, të pajisur me 4 raketa të drejtuara ajër-ajër.

Jemi familjarizuar me disa shprehje apo fjalë glorifikuese, nëpërmjet të cilave i veshim tjetrit tipare ose aftësi të pamërituara, duke e veçuar atë nga njerëzit dhe, padrejtësisht e shpallim atë të mbinatyrshëm e jo njerëzor. Në fakt, kur bëjmë kështu, e shtrembërojmë realitetin që kemi përpara, e tjetërsojmë atë dhe e paragesim “heroin” tonë ndryshe nga sa është në të vërtetë.

Është i pakundërshtueshëm fakti se, në avion, si kudo gjetkë, herë pas here shfaqen individë me prirje e aftësi profesionale të veçanta. Puna e pilotëve është e dukshme, e matshme dhe kryhet në sytë e njerëzve, gjë që krijon mundësinë që edhe aftësitë e rralla që shfaqen të jenë më të dukshme dhe vlerësimi i tyre thith

Margaritarët e qiellit Shqiptar

një opinion më të gjerë. Njëri veçohet si qitës i rrallë, një tjetër dallohet për akrobatitë që kryen me aeroplan, sikur ta kishte një lodër, një i tretë është i veçantë në detyrën si udhëheqës fluturimi etj. Këto veprimtari, kanë bukurinë e tyre dhe i kënaqin e i frymëzojnë shikuesit.

Grupi i pilotëve të përzgjedhur në të cilin bënte pjesë Bardhyl Taçi, u shfaqën dinjitozë e shpalosën aftësi të papara, gjatë kalimit spektakolar në avionët e sofistikuar të kohës, Mig-19 PM, ku sfiduan dhe kolegët e tyre të kapardisur, nga vendet e Lindjes komuniste. Prej kohës kur u diplomua pilot gjuajtës-bombardues, në vitin 1955, deri sa u ngjit në detyrën e Komandantit të Avionit, Bardhyl Taçi, vazhdimisht ka qenë pilot i kabinës së avionit, jo njeri i zyrave e i planeve, në letër. Bardhyl Taçi ishte njeri i veprimit aktiv, jo i orientimeve e predikimeve boshe. Atë e pamë përherë me shlemafon në dorë e me kominoshet e fluturimit, në trup, duke pritur fluturimin, në aerodromet e Atdheut e në fushat e uljes. Bardhyl Taçi e donte shumë fluturimin dhe kishte një qasje tejet të kulturuar ndaj detyrave ajrore. Njohuritë e tij në fushën e aeronautikës dëftonin një kapacitet, për nga horizonti e nga përkushtimi. Kur fliste Bardhyl Taçi, thoshte gjëra me mend e nuk e hidhte fjalën dëm. Kapaciteti i tij e shoqëronte atë, në çdo rast, por kur bënte analizën e fluturimit binin në sy vlerat e tij të rralla. Veç ta shikoje si i zbërthente, një e nga një elementët e fluturimit, duke e vënë theksin tek argumentimi i domosdoshmërisë të çdo veprimi. Duke e vënë theksin tek argumenti e logjika e gjërave, Bardhyli krijonte bindje tek bashkëbiseduesi.

Bardhyl Taçi u formua si pilot e mbeti i etur për të fluturuar. Ai i donte shumë aeroplanin dhe ajrin e nuk jetonte dot, pa to. Bardhyl

se komandant Bardhyli, i shikonte njerëzit e teknikës, pavarësisht nga profili e specialiteti, sikur të ishin vëllezërit apo familjarët e tij. Komandant Bardhyli, kishte fluturuar, në kushte të ndryshme të kohës e të motit, në detyra e stërvitje të ndryshme, në udhëheqje të formacioneve luftarake, si në detyra e stërvitje të ndryshme dhe në eksperimentime shkencore. Bardhyl Taçi i njihte mirë e i kishte përjetuar, në mënyrë aktive vështirësitë që s’u përton piloti, në ajër, në situata të ndryshme, prandaj kish respekt për racën e tyre. Por, njëherazi, ai nuk kish asnjë prapamendim e nuk u qëndronte larg e ftohtë, atyre që shfrytëzonin teknikën fluturuese, në tokë si (teknikëve, specialistëve, mekanikëve apo punonjësve), të cilët e donin dhe e respektonin shumë.

Përfundimi i Fakultetit të Avionit në Akademinë Ushtarake i dha Bardhyl Taçit më tepër kulturë ushtarake dhe i zgjeroi horizontin. Pas kësaj, kontributi i tij në zhvillimin e armës së avionit, mbetet i rrallë e i pakrahasueshëm. Bardhyl Taçi, me meritë zuri vendin që i takonte në radhën e kontributorëve të shquar të avionit tonë, e, për këtë, ai do të kujtohet gjatë, për vlerat e rralla, si njeri e si pilot”. Kështu e përfundon rrëfimin piloti Viktor Vangjeli, bashkëkohës e bashkëpunëtor i Bardhyl Vasil Taçit. Libreza e tij e fluturimeve ka regjistruar mijëra orë, në ajër, në tipa avionësh e në kushte të ndryshëm të kohës e të motit. Ai e nisi udhën e ajrit, kur ishte tepër i ri në avionët Jak-18U, me slita, mbi qilimin e bardhë prej dëbore, në fund vitin 1952, e vazhdoi në avionët Jak-11, Mig-15, mësimor dhe luftarak; fluturoi në avionët Mig-17F, Mig 19S dhe në Mig – 19 PM. Ai, kur ishte Komandant i Avionit Shqiptar, për shkak të detyrës, iu desh të fluturonte dhe në disa tipa avionësh të tjerë e në helikopter. Kur Bardhyli fluturonte në Skuadriljen Autonome të Rinasit, para se të formohej regjimenti, në aeroplanët Mig-19 PM, mori klasin e dytë të pilotit ushtarak. Për një pilot, marrja e këtij klasi nuk është një dhuratë e rëndomtë hierarkie por meritohet, në fluturime ditën, në re dhe natën, në kushte të thjeshta të motit. Në vitet e shërbimit të tij, si pilot, në Rinas e në Qytetin “Stalin”, Bardhyl Taçi mësoi të fluturonin, në kushte të ndryshme, dhjetëra pilotë, të cilëve ai u dha “krahë dhe ata e njohin si “mësues” të specializuar e të urtë.

Në stërvitje të ndryshme ku merrte pjesë aviacioni, në bashkëveprim me forcat tokësore, Bardhyl Taçi bëhej “grënjar”, për të fluturuar. Dhe a e dini përse ndodhte kështu? Nga dëshira e mirë për të qenë në krye të formacionit ajror, në mënyrë që të përfaqësonte denjësisht “ngjyrat” e regjimentit “Peza”, të Qytetit “Stalin”.

Komandanti i Avionit Shqiptar, piloti i rrallë dhe njeriu i mirë Bardhyl Vasil Taçi, pas një sëmundje të rëndë, më 9 korrik të vitit 2015, ora 21:40, në Sharon MA (USA), u nda nga jeta. Emrin e mirë që na la pas Bardhyli, nuk do ta tretë koha. Bardhyl Taçi do të kujtohet për mirësinë e shpirtit, për talentin e rrallë, si pilot, si bashkëshort e prind i përkushtuar, si atdhetar i spikatur, si komandant i mençur, si burrë i besës e fjalë-mbajtur, si njeri me moral të lartë e me shpirt sakrifice. Ai do të mbetet si model, për shokët e për ata që la pas. Ky portret i realizuar nga sektori i botimeve i është referuar miqve, kolegëve dhe bashkëpunëtorëve të komandant, Bardhyl Taçi.

Taçi, ndihej në kabinën e avionit, sikur të ish në shtëpinë e tij. Atje e gjente prehjen dhe qetësinë. Etjen për të fluturuar ai e shuante, vetëm duke rendur pas aeroplanëve që do të ngriheshin në ajër. Edhe kur ishte në kupolën më të lartë të avionit e shkonte nëpër reparte, për kontroll, mbasi takohej me njerëzit, nuk nxitonte për tek të shtruarat e të gatuarat, si ndonjë tjetër, dhe pyeste: “A do të ngrihet, tani, ndonjë avion” dhe atje e mbante vrapin. Parapëlqente fluturimin në pilotazh, për të hequr plogështinë e qëndrimit në zyrë. Bardhyl Taçi ishte mjaft i njerëzishëm. Është pak të themi

Kërcënimi në rritje i aleancës së Koresë së Veriut me Rusinë

Koreja e Veriut ka hyrë në konfliktin e Ukrainës, duke furnizuar fillimisht me armë dhe tani duke dërguar ushtarë për të kryer stërvitje ushtarake në Rusinë lindore. Vlerësimet për numrin e luftëtarëve të Koresë së Veriut ndryshojnë, por vlerësimi në Perëndim mbetet i qëndrueshëm. Sekretari amerikan i Mbrojtjes Lloyd Austin e quajti atë një “çështje shumë, shumë serioze”, ndërsa Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Mark Rutte ka thënë se nëse Pheniani dërgon trupa në Ukrainë, kjo do të shënonte një “përshkallëzim të rëndësishëm”.

Sipas inteligjencës amerikane, të paktën 3 000 trupa të Koresë së Veriut ndodhen në Rusinë lindore. Agjencia e inteligjencës e Koresë së Jugut raporton se udhëheqësi i Koresë së Veriut Kim Jong Un planifikon të dërgojë gjithsej 12 000 ushtarë në Rusi. Por ky mund të jetë vetëm fillimi.

Ian Bremmer, themeluesi i firmës amerikane të konsulencës “Eurasia Group”, vuri në dukje në fjalimin e tij “Gjendja e Botës” në Tokio se është sfiduese të matet saktësisht se sa trupa mund të dërgohen. Duke e përshkruar situatën si jashtëzakonisht të rrezikshme, ai sugjeroi se Shtetet e Bashkuara nuk mund të bëjnë shumë për këtë.

Fuqia ushtarake e Koresë së Veriut në krahasim global

Kur bëhet fjalë për Korenë e Veriut, pikat e forta dhe të dobëta shpesh bashkëjetojnë. Regjimi i Kim Jong Un qeveris vetëm 26 milionë njerëz dhe sipas shifrave të Bankës Botërore, produkti i brendshëm bruto (PBB) për frymë i vendit është vetëm 600 dollarë. Në të kundërt, Koreja e Jugut ka dyfishin e popullsisë dhe një GDP 64 herë më të lartë. Megjithatë, pavarësisht dobësisë së saj ekonomike, Koreja e Veriut shihet si një kërcënim i rëndësishëm ushtarak.

Indeksi Global i Fuqisë së Zjarrit, i cili rendit aftësitë ushtarake të 147 vendeve, e vendos Korenë e Veriut në vendin e 36-të. Për sa i përket numrit të trupave, megjithatë, Koreja e Veriut renditet e katërta në nivel global – pas Kinës, Indisë dhe Shteteve të Bashkuara – me 1.3 milionë ushtarë aktivë. Shumica e burrave të Koresë së Veriut dhe shumë grave përballen me rekrutim deri në 10 vjet.

Regjimi komandon gjithashtu forcat speciale të elitës prej 200 000 ushtarësh të trajnuar për sulme të shpejta dhe misione infiltrimi. Sipas inteligjencës ushtarake të SHBA-së, këto njësi janë ndër më të trajnuarat, të pajisura, ushqyer dhe motivuar brenda Ushtrisë Popullore Koreane.

Për më tepër, e gjithë shoqëria e Koresë së Veriut është e militarizuar, me programe trajnimi rezervistësh dhe struktura paraushtarake që arrijnë edhe tek qytetarët më të rinj.

Po në lidhje me stërvitjen dhe gatishmërinë luftarake?

Pavarësisht numrit të madh të tij, kapaciteti luftarak i ushtrisë së Koresë së Veriut është minuar nga kushtet e rënda ekonomike të vendit. Së pari, ushtarët duhet të shpenzojnë shumë nga koha e tyre për të siguruar mbijetesën e njërive të tyre, sepse zinxhirët e furnizimit të shtetit janë shembur kryesisht.

Janë dhënë me qira kamionë ushtarakë për shërbime të transportit civil. Ushtria gjithashtu drejton fabrikat dhe fermat e veta. Së dyti, regjimi shpesh mobilizon ushtarët për projekte infrastrukturore, të tilla si ndërtimi i rrugëve dhe urave. Ata madje janë vendosur si punëtorë fermash për të mbështetur bujqësinë kryesisht të pamekanizuar të vendit, ku traktorët janë ende një gjë e rrallë.

Së treti, trajnimi pengohet nga mungesa e furnizimeve, veçanërisht karburantit. Për shembull, sipas një raporti të inteligjencës ushtarake të SHBA-së, pilotët luftarakë të Koresë së Veriut regjistrojnë vetëm 15 deri në 25 orë trajnimi në vit. Në krahasim, NATO vendos një standard prej 180 orësh në vit.

Kim Jong Un është i vendosur ta ndryshojë këtë. Që nga marrja e detyrës, ai ka shtyrë për stërvitje më realiste dhe komplekse, sipas inteligjencës ushtarake të SHBA-së. Duke furnizuar Rusinë me armë dhe tani ushtarë, Kim po merr naftë, lëndë të para, para dhe ushqime – burime që mund të rrisin gatishmërinë operacionale të ushtrisë.

Pajisje të vjetruara, arsenal bërthamor modern

Problemet e pajisjeve të Koresë së Veriut pasqyrojnë sfidat me të cilat përballen trupat e saj. Shifrat mund të duken mbresëlënëse – për shembull, sipas Institutit Ndërkombëtar për Studime Strategjike, Koreja e Veriut ka më shumë se 3,500 tanke dhe rreth 8,600 copë artilerie. Megjithatë, shumica e pajisjeve është e

Ushtarët e Koresë së Veriut po provojnë një sulm në ishull, siç thuhet në pranverën e vitit 2024, në një foto të publikuar nga regjimi. Udhëheqësi Kim Jong Un thuhet gjithashtu se ka marrë pjesë si spektator. KCNA përmes Reuters

vjetëruar dhe e mirëmbajtur dobët për shkak të mungesës kronike të furnizimeve. Ushtria gjithashtu përballet me një mungesë të lëndëve të para dhe madje edhe të ushqimit.

Prandaj, një sulm konvencional në shkallë të plotë në Korenë e Jugut shihet si i pamundur, veçanërisht pasi Jugu ka një avantazh të qartë në aftësitë luftarake konvencionale. Megjithatë, për luftën asimetrike – sulme më të vogla dhe me ndikim të lartë – Koreja e Veriut mbetet një kërcënim serioz.

Një faktor kyç është artileria e saj e frikshme, e vendosur pranë kufirit me Korenë e Jugut. Pa shumë paralajmërim, Kim mund të synojë Seul, kryeqytetin e Koresë së Jugut, i cili ndodhet afër kufirit. Ndërkohë, marina e Veriut është e pajisur me një flotë anijesh të vogla, njësi amfibe dhe nëndetëse, ideale për goditje të shpejta në anije ose ishuj.

Megjithatë, më alarmuesi është arsenal i bërthamor dhe raketor i Koresë së Veriut që po zgjerohet me shpejtësi, i cili tani mund të arrijë jo vetëm Korenë e Jugut dhe Japoninë, por edhe Shtetet e Bashkuara. Analistët perëndimorë besojnë se Pheniani ka prodhuar të paktën disa dhjetëra koka bërthamore, me materiale të mjaftueshme për armë për 112 bomba të tjera, sipas Korporatës Rand.

Rreziqe të reja nga aleanca Rusi-Kore e Veriut

Një shqetësim në rritje për Korenë e Jugut dhe Perëndimin është se, në këmbim të armëve, Rusia mund t'i sigurojë Koresë së Veriut ekspertizë teknike apo edhe materiale për të përmirësuar programet e saj raketore dhe bërthamore. Njëkohësisht, Kim po rigjallëron fabrikat e tij të armëve përmes marrëveshjeve të armëve me Rusinë, duke rimbushur rezervat e tij të municioneve dhe duke përmirësuar pajisjet e tij ushtarake.

Përveç kësaj, në qershor, Vladimir Putin dhe Kim Jong Un zyrtarizuan një marrëveshje bashkëpunimi ushtarak. Ekspertët tani kanë frikë se Rusia mund të ofrojë mbështetje të drejtpërdrejtë

ushtarake për Korenë e Veriut në rast konflikti. “Rreziqet e vërteta janë rritur shumë”, paralajmëron eksperti i sigurisë amerikane Ian Bremmer, “sepse koreano-veriorët tani po veprojnë si një shtet mashtrues me mbështetjen e Putinit”.

Për t'i komplikuar më tej gjërat, Rusia po bllokoi sanksionet e reja ndaj Koresë së Veriut dhe po minon ato ekzistuese, duke ushtruar veton e saj në Këshillin e Sigurimit të OKB-së. Në prill, Putin siguroi shpërbërjen e organit të OKB-së përgjegjës për monitorimin e sanksioneve, duke verbuar në mënyrë efektive komunitetin ndërkombëtar ndaj shkeljeve.

Kina, dikur një lojtar kyç në frenimin e Koresë së Veriut, tani është mënjeluar për dy arsye kontradiktore. Fillimisht, Pekini minoi sanksionet e OKB-së për shkak të tensioneve të tij me Shtetet e Bashkuara dhe aleancës së tij me Rusinë. Tani, megjithatë, leva e Kinës mbi aleatin e saj sfidues po zvogëlohet, falë partneritetit të sapogjetur të Kim me Moskën. Bremmer thotë se edhe Pekini nuk është i sigurt se sa thellë shkon pakti i sigurisë Kore e Veriut-Rusi.

Skenarët kryesorë të krizës: Për çfarë po përgatit Perëndimi Planifikuesit ushtarakë perëndimorë po përgatiten për një sërë krizash të mundshme. Këto përfshijnë jo vetëm një sulm të drejtpërdrejtë nga Koreja e Veriut ndaj Koresë së Jugut, por edhe mundësinë që Koreja e Veriut të ofrojë mbështetje ushtarake për Kinën në rast të një sulmi ndaj Tajvanit. Në këtë skenar, Kim Jong Un mund të hapë një front të dytë për të devijuar forcat amerikane, duke i mundësuar Kinës dhe Rusisë që së bashku të përballen me kundërshtarin e tyre të përbashkët.

Megjithatë, ekspertët i shohin provokimet – siç është testi i shtatë bërthamor i caktuar rreth zgjedhjeve presidenciale në SHBA në fillim të nëntorit – si më të mundshme. Koreja e Veriut mund të synojë gjithashtu pesë ishujt e kontrolluar nga Koreja e Jugut në Detin e Verdhë, pranë vijës së saj bregdetare, me një sulm apo edhe një pushtim.

Kjo do t'i lejonte Phenianit të vlerësonte nëse Shtetet e Bashkuara do të angazhoheshin vërtet për të ndihmuar Korenë e Jugut për të rimarrë ishujt, ose nëse Uashingtoni do të hezitonte, nga frika e kërcënimit bërthamor të Koresë së Veriut kundër tokës amerikane.

Një shqetësim tjetër në rritje është se Koreja e Veriut mund të shfaqet sërish si një furnizues armësh për organizatat terroriste dhe shtetet mashtrues, siç ka ndodhur në të kaluarën. Shtetet e Bashkuara janë tashmë të kujdesshme se Kim mund të transferojë armë bërthamore në Iran. Pasigurinë e shtojnë edhe zgjedhjet e ardhshme në SHBA. Mundësia e një mandati të dytë për Donald Trump është veçanërisht shqetësuese për Korenë e Jugut, ku shumë kanë frikë se ai mund të dobësojë aleancën SHBA-Kore e Jugut, duke tërhequr potencialisht disa ose të gjitha trupat amerikane dhe duke arritur një marrëveshje bërthamore me Korenë e Veriut. Koreja e Veriut, pra, do të mbetet një faktor destabilizues në sigurinë globale në javët, muajt dhe ndoshta vitet në vijim.

Shkrim nga Martin Kölling, Tokio

Forcat Hapësinore të SHBA-së po lëvizin për t'i bërë sistemet e saj gati për betejë deri në vitin 2026

Forca Hapësinore e SHBA-ve këtë verë nisi një fushatë për t'u përgatitur për një konflikt të mundshëm duke mbyllur boshllëqet me prioritet të lartë në arkitekturën e saj të komandës dhe kontrollit - një përpjekje për të siguruar që sistemet dhe proceset ku udhëheqësit ushtarakë mbështeten për vendimet taktike të punojnë së bashku si është projektuar. I nxitur nga një kërkesë nga gjenerali Stephen Whiting, kreu i Komandës Hapësinore të SHBA-së, shërbimi ka vendosur një objektiv për të siguruar që katër sisteme të klasifikuara me prioritet të lartë të integrohen plotësisht në atë arkitekturë deri në vitin 2026. Forca Hapësinore po harton gjithashtu një udhërrëfyes për të integruar sistemet e ardhshme C2 në vitet e ardhshme, sipas Claire Leon, e cila mbikëqyr integrimin e sistemeve në Komandën e Sistemeve Hapësinore, krahu i blerjes së Forcave Hapësinore.

“Ka të bëjë me të vërtetë gjithçka për të qenë gati për hapësirën e kontestuar deri në vitin 2026 dhe për të pasur njerëzit, proceset, mjetet, doktrinën, gjithçka në vend, në mënyrë që të mund të operojmë në mënyrë efektive”, tha Leon më 23 tetor në konferencën e SSC's Space Industry Days.

Forca Hapësinore i referohet vargut të sistemeve dhe operacioneve, shumë prej tyre të klasifikuara, që duhet të lidhen në mënyrë që t'i përgjigjen një skenari të veçantë si fije misioni, ose vrasja e zinxhirëve. Për shembull, nëse një sistem i Forcave Hapësinore ose i Agjencisë së Mbrojtjes së Raketave zbuloi një raketë anti-satelitore që i afrohej një aseti të SHBA-së, filli i misionit përfshin aftësitë e paralajmërimit të hershëm për gjetjen e armës në hyrje, sistemet e përpunimit të të dhënave për karakterizimin e saj dhe mjetet e vlerësimit të vendimit, për zhvillimin e një përgjigjeje.

Shërbimi ka punuar për vite për të mbyllur aftësitë dhe përpunimin e boshllëqeve brenda atyre temave, por ka luftuar për të balancuar dhe koordinuar prioritetet midis Departamentit të Mbrojtjes dhe organizatave të tjera të inteligjencës. Ndërsa aftësitë individuale po maturoheshin, ato nuk po integroheshin përmes testimit nga skaji në fund.

Whiting ka thënë publikisht se të kesh sisteme C2 operative elastike dhe në kohë është një përparësi kryesore për Komandën Hapësinore.

“Space C2 na mundëson të mbrojmë aftësitë tona hapësinore nga kërcënimet me të cilat përballemi tani dhe të mbrojmë Forcën e Përbashkët nga sulmet e mundësura nga hapësira nga kundërshtari”, i tha ai Komitetit të Shërbimeve të Armatosura të Senatit në shkurt. “Mjedisi hapësinor gjithnjë e më dinamik kërkon një arkitekturë elastike C2 për të sinkronizuar forcat dhe efektet hapësinore për operacionet e domenit hapësinor, si dhe në mbështetje të operacioneve tradicionale tokësore.”

Leon tha se direktiva e Whiting këtë verë për udhëheqjen e Forcave Hapësinore ofroi urgjencë të re në adresimin e nevojave më urgjente të Komandës Hapësinore me një ritëm më të shpejtë. Ekipi i saj po koordinon përpjekjet me organizata si Komanda e Operacioneve Hapësinore, Zyra Kombëtare e Zbulimit dhe Agjencia e Mbrojtjes së Raketave.

Leon u tha gazetarëve në një konferencë të 24 tetorit se shërbimi po bën përparim në përpjekje dhe ajo është e bindur se Forca Hapësinore do të ketë aftësitë gati për Komandën Hapësinore deri në vitin 2026. Megjithatë, tha ajo, shërbimi do të duhet të zhvendosë burimet drejt përpjekjes dhe mundësisht të vonojë projektet e tjera për të përmbushur afatin kohor.

Sfida më e madhe, tha ajo, ka qenë marrja e lejeve për personelin e përfshirë në përpjekje.

“Shumë nga aftësitë për të cilat po flasim janë në një nivel më të lartë klasifikimi dhe ne ende kemi burokraci të lidhura me pastrimin e njerëzve”, tha Leon. “Ne kemi mjaft njerëz.

Ne duhet të zgjidhim çështjet e sigurisë.”

Evolucioni i Forcës Hapësinore në një epokë gjithnjë e më komerciale të hapësirës

Forca Hapësinore e SHBA-së është e mandaturar të “organizojë, trajnojë dhe pajisë” forcat për të mbrojtur interesat amerikane në hapësirë. Kjo tingëllon e drejtpërdrejtë në teori, por megjithatë, në praktikë, vetë përkufizimi i këtyre interesave dhe mënyra më e mirë për t'i mbrojtur ato vazhdon të debatohet, veçanërisht pasi hapësira po formësohet gjithnjë e më shumë nga sektori privat.

Hapësirës, ndryshe nga teatrot e konfliktit të lidhura me Tokën, i mungojnë kufijtë apo terreni. Fuqia në hapësirë pohohet përmes satelitëve, sensorëve dhe sinjaleve. Sfida për Forcën Hapësinore është të operojë në këtë fushë betejë të padukshme, ku linja midis luftës dhe paqes është e paqartë dhe konceptet tradicionale ushtarake si “territor” dhe “fuqia e zjarrit” humbasin kuptimin.

Në hapësirë, arma e zgjedhur mund të jetë një sulm kibernetik në një rrjet satelitor, çaktivizimi i infrastrukturës kritike GPS, ose manovrimi i fshehtë i anijes kozmike për të ndërprerë komunikimet. Por këto veprime janë të vështira për t'u klasifikuar si akte lufte. Si mund të hakmerret kundër bllokimit të një sinjali satelitor? Përcaktimi i suksesit ose dështimit në operacionet hapësinore mund të jetë i vështirë pa një armik të qartë ose front fizik.

Përshtatja me ndryshimin e domenit

Mes këtyre sfidave, Forca Hapësinore po ndërmerr hapa për t'u përshtatur dhe “të lulëzojë në këtë mjedis të ri”, tha shefi i operacioneve hapësinore, gjenerali Chance Saltzman në një fjalim kryesor në Konferencën e fundit të Hapësirës Ajrore dhe Kibernetike.

“Unë e di se ky ndryshim është i vështirë, por është jetik sepse fusha po ndryshon rreth nesh kaq shpejt”, - tha Saltzman. “Zgjedhjet tona janë ose të vazhdojmë të lëvizim ose të mbetemi pas”.

Udhëtimi i Forcës Hapësinore për të gjetur bazën e saj ndërsa mbush përvjetorin e saj të pestë po tregon shenja pjekurie, veçanërisht në evolucionin e saj teknologjik dhe bashkëpunimin me industrinë private.

Josh Hartman, shefi i strategjisë dhe rritjes në firmën e teknologjisë së mbrojtjes “LightRidge Solutions” dhe një ish-zëvendës ndihmës sekretar i mbrojtjes për hapësirën dhe inteligjencën, tha se ka indikacione se

Forca Hapësinore po maturohet, veçanërisht në mënyrën se si po adreson kërkesat në rritje për hapësirë. ndërgjegjësimi i fushës dhe në qasjen e tij bashkëpunuese me sektorin privat për të përballuar këto sfida.

Ndërtimi i partneriteteve

Ndërgjegjësimi i fushës së hapësirës është një term ombrellë për aftësinë për të zbuluar, gjurmuar dhe kuptuar aktivitetet në hapësirë. Ky ndërgjegjësim është gjithnjë e më i rëndësishëm pasi Shtetet e Bashkuara kërkojnë inteligjencë më të mirë për atë që rivalët si Rusia dhe Kina po bëjnë në orbitë.

Historikisht, Forca Hapësinore është mbështetur në një koleksion sensorësh të fuqishëm për të monitoruar mijëra objekte në orbitën e Tokës. Këta sensorë ofrojnë të dhëna të vlefshme, por sado të sofistikuar që janë këta sensorë, ata kanë funksionuar në kabanone. Të dhënat e tyre mblidhen, por nuk analizohen në mënyrë efikase, duke lënë boshllëqe në të kuptuarit e ushtrisë për situatat me zhvillim të shpejtë në orbitë.

Hartman tha se ai ka vërejtur një ndryshim në mënyrën se si Forca Hapësinore i qaset këtij problemi. Shërbimi aktualisht po kryen një studim gjithëpërfshirës të “projektimit të forcës” për të përcaktuar mënyrën më të mirë për të integruar sensorët komercialë dhe aleatë në infrastrukturën e tij ekzistuese. Hartman tha se industria i pret me padurim rezultatet e këtij studimi, të cilat pritet të ofrojnë një udhërrëfyes të qartë për një bashkëpunim më të thellë midis sektorit ushtarak dhe atij privat.

Shërbimi po bëhet gjithashtu më proaktiv për të ndihmuar kompanitë amerikane të sjellin risi në tregun ndërkombëtar, veçanërisht pasi kërkesa globale për sistemet e mbrojtjes hapësinore rritet.

Hartman tha se Forca Hapësinore ka qenë e rëndësishme për të ndihmuar kompaninë e tij dhe të tjerët të lundrojnë në procesin kompleks të marrjes së licencave ITAR (Rregulloret e Trafikut Ndërkombëtar të Armëve), të cilat janë të nevojshme për të eksportuar teknologjitë e zhvilluara nga SHBA-ja në vendet aleate. Kjo lloj mbështetje ka hapur mundësi të reja për kompanitë amerikane për të furnizuar ngarkesa të avancuara dhe teknologji hapësinore për partnerët e huaj, tha ai, duke ndihmuar në ndërtimin e një koalicioni aleatësh që mund të operojnë sisteme të mbrojtjes hapësinore që janë të ndërveprueshme me asetet e SHBA-së.

Në këtë kuptim, Forca Hapësinore po demonstroi se nuk është thjesht e përqendruar në lëshimin dhe mbrojtjen e satelitëve, por gjithashtu po punon për të ndërtuar një arkitekturë për të siguruar epërsi hapësinore përmes partneriteteve dhe ndarjes së teknologjisë. Kjo sinjalizon se dega më e re e ushtrisë ka filluar të kuptojë kompleksitetin e rolit të saj në një fushë gjithnjë e më të ngjeshur dhe të kontestuar.

United States
Military Academy West Point

United States
Naval Academy

United States
Air Force Academy

Ministria e Mbrojtjes ofron tre bursa të plota
studimi në institucionet më prestigjioze ushtarake në botë:

- Akademia Ushtarake e Detarisë
- Akademia e Forcave Ajrore të SHBA
- Akademia “West Point”

Afati i aplikimeve: 6 NËNTOR 2024

Për të aplikuar, klikoni në: [mod.gov.al \(https://www.mod.gov.al/newsroom-2/njoftime/6768-rekrutohen-kandidate-per-studime-ne-akademine-ushtarake-te-forces-ajrore-te-shba\)](https://www.mod.gov.al/newsroom-2/njoftime/6768-rekrutohen-kandidate-per-studime-ne-akademine-ushtarake-te-forces-ajrore-te-shba)